...ХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

41-дэхи жэлээ гарана

...УРЯАД ҮНЭН

...С-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...270 (10331) | 1963 оной ноябриин 16, суббото | Сэн 2 мүнгэн

ВЦСПС-эй Президиумдэ

Бүгэдэ арадай хэрэг

«Ороохо таряанай болон хүдөө ажахын бусад ургамалнуудай ургаса дээшэлүүлхын тулада минеральна үтэгжүүлгэ болон ургамалые хамгаалха химическэ зүйлнүүдые бүри элбэгээр гаргаха тухай» КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй бэшэгэй ёһоор профсоюзна организацинуудай дүүргэхэ зорилгонууд тухай ВЦСПС-эй Президиум тогтоол гаргаа.

Хүдөө ажахыда хэрэгтэй болохо минеральна үтэгжүүлгэ, гербицидүүд, хорото химикадууд болон бусад химическэ продуктнуудые бүри элбэгээр гаргаха талаар парти, правительствын хараалһан программые бэелүүлгэдэ предприятинуудай, барилгануудай, проект зохёодог организацинуудай болон научно-шэнжэлэлгын институдуудай коллективүүдые үргэнөөр хабаадуулхыень профсоюзуудай соведүүд болон комитедүүдтэ ВЦСПС-эй Президиум дурадхаа.

Профсоюзна организацинууд хадаа минеральна үтэгжүүлгэ, ургамалые хамгаалха химическэ зүйл болон сернэ кислота гаргаха шэнэ предприятинууд болон үйлэдбэринүүдые бариха, ашаглалгада үгэхэ болзорнуудые хороохын түлөө социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ уялгатай. Хүдэлжэ байһан предприятинуудай үйлэдбэриин талмай болон түхеэрэлгэнүүдые эрхим һайнаар ашаглаха, химическэ промышленностьда хэрэгтэй болохо түхеэрэлгэнүүдые бүтээхэ захилнуудые болзорһоонь урид, һайн шанартайгаар дүүргэхэ ябадал энэ мүрысөөнэй үедэ туйлаха хэрэгтэй.

Олониитын хиналта шангадхаха талаар профсоюзуудай организацинуудай зорилгонууд энэ тогтоол соо тодорхойлогдонхой. (ТАСС).

...лоон жэлэй табадахи жэлые ...жалтатайгаар дүүргэхэ

...э долоон жэлэй табадахи жэ... болотор оройдоо һара хахад ...үнгэрһэн табан жэл—ком... материально-техническэ ...йгуулхын түлөө совет хү...баатар тэмсэлэй түүхэдэ хэ...дөө ороходо байна. Эхэ ором...жалтын замаар шууд даб...урдаа табигдаһан ямаршье ...лгые амжалтатайгаар шиид...даха болонхой. Байгша оной ...н 9-дэ КПСС-эй ЦК-гай ...зарлаха тухай партиин ...ьна Комитедэй шиидхэбэри ...най айхабтар ехэ арга бо...бодото жэшээ боложо үгэ... Пленум дээрэ КПСС-эй ЦК-...дэхи секретарь нүхэр Н. С. ...«химическэ промышленно...ашадань хүгжөөхэ ба ара...хыда химическэ продукт...лон материалнуудые үргэ...эглэхэ тухай» элидхэл хэхэ

...роноймнай хүгжэхэтэй хам... республикын экономико ...льтура баһал урган һалбар...он жэлэй түүрүшын дүрбэн ...промышленна продукци үй...гэ 33 процентээр ургаба. ...жэлэй түсэбһөө гадуур Рос...ерациин промышленностиин ...ишэдэй Эхэ оронойнгоо ...30 миллиард түхэриг үгэ... уялгада Буряадаймнай рес... ажалшад 30 миллион тү...һэдынгөө хубитые оруулаад ...олоон жэлэй үедэ республи...орнай промышленностиин ...лбари болохо электротехни...олон прибор бүтээлгэ ам...йгаар хүгжөөгдэнэ. Про...а олон предприятинууд ...н хубилгагдана. Һүүлэй жэл ...туршада республика дотор... мянгаһаа дээшэ шэнэ ту...оньһожоруулагдаһан по...нинүүд ашаглалгада үгтэн...

...жэл ерэхэ бүри респуб... промышленностиин хүсэ ...лам дээшэлнэ. Манай рес...а бүтээгдэһэн түхеэрэлгэ ... бараан гадаадын олохон ...тэ абаашагдана. Аяар холо ... Эхэ оронoймнай дүтын ха...ю Кубада Буряадай респуб... асарагдаһан промышленна ...эл хаража болохол.

...н жэлэй үедэ республикы...дөө ажахы баһал ехээр хүг... Таряалангаймнай талмай ...нган гектараар үргэдхэгдэ...илгын талмайн хубаарилга ...улагдана. Гансахан энэ ...абар шэниисын тарилга аяар 100 мянган гектараар үргэдхэгдөө. Энээнэй ашаар республикымнай таряашад социалис уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэжэ, Эхэ оронойнгоо амбаарта 9238 мянган пүүд таряа тушааһан байна. Центральна Комитедэй амаршалга соо Буряадай республика иимэ хэмжээнэй таряа үшөө хэзээдэшье гүрэндөө худалдаагүй юм гэжэ хэлэгдэнхэй.

Долоон жэлэй туршада туйлагдаһан амжалтанууд яһала ехэ гээшэ. Гэбэшье эдэ амжалтануудаар һанаагаа амарха ёһогүйбди. Промышленностьда, мүн хүдөө ажахыдашье байһан дутагдалнуудые элирүүлэн усадхахын түлөө хүн бүхэнэй тэмсэхэ шухала. Промышленна предприятинуудай, илангаяа барилгын организацинуудай үйлэдбэриин арга боломжонуудай хүсэд һайнаар ашаглагдадаггүй байһаниинь мэдээжэ. Гээгдэлдэ ороһон предприятинууд яһала олон. Продукци үйлэдбэрилхэ түсэбөө дүүргэдэгшье һаа, ашаг олзо багатайгаар хүдэлдэг предприятинууд бии. Хэрбээ үйлэдбэриин арга боломжонуудые хүсэдөөр, һайнаар хэрэглээд байгаа һаа, предприяти бүхэниие ашаг олзотой болгожо шадагдаха гэжэ «Электромашина» заводой коллективэй хүдэлмэриин дүй дүршэл гэршэлэн харуулна.

Барилгашадай хүдэлмэридэ ехэ дутагдал бии. Барилгануудые ашаглалгада үгэхэ энэ жэлэй түсэб оройдоо 45 процент дүүргэгдэнхэй.

Промышленна предприятинуудай, барилгын организацинуудай хүдэлмэришэдэй, бүхы партийна организацинуудай хүсые элсүүлэн, долоон жэлэй табадахи жэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө тэмсэхэ тон шухала болоод байна. Тиигэжэ ерэхэ жэлэй хүдэлмэриие амжалтатайгаар ябуулгада эртээнһээ бэлдэхэ хэрэгтэй. Ажалай бүтээсые дээшэлүүлжэ, продукциин шанар һайжаруулан, өөрынь үнэ сэнгые хямдаруулжа абаһан уялгаяа заатагүй дүүргэхын түлөө социалис мүрысөө улам үргэдхэхэ гээшэ мүнөөнэй эгээл шухала зорилго болоно. Партийна организацинууд, ажахын хүтэлбэрилэгшэд энэ зорилгые бэелүүлхын тула юрэнхы уряал табингүй, үйлэдбэриин олон асуудалнууд сооһоо эгээл гол шухалыень тодорхойлон оложо, тэрэниие бэелүүлгэдэ хүдэлмэришэдөө эдэбхи ехэтэйгээр хабаадуулха болоно. Энэ талаар локомотив-вагонуудые заһабарилдаг заводой, Хандагатайн леспромхозой, түмэр замшадай партийна организацинуудай хүдэлмэриин дүй дүршэлые һайшаан дэмжэмээр. ЛВРЗ-тэй үрэмдэгшэ А. В. Грехнева ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ зорилгоор хүдэлмэриингөө нормые шэнэдхэн хубилгажа, мүнөөнэй техникэтэй тааруулха үүсхэл гаргаһан байгаа. Мүнөө энэ үүсхэлын үргэнөөр дэмжэгдэжэ, һайн үрэ дүн харуулжа байна. Улаан-Үдын түмэр замшадай дунда» мүнөөдэр өөрынгөө хэжэ шадаха юумые нүхэртөө бү үлөө» гэһэн диспетчер Г. Безруковагай үнэтэ үүсхэл үргэнөөр дэмжэгдэнхэй. Хандагатайн леспромхозой бага комплексно бригадые даагша А. И. Кудряшовой үнэтэ үүсхэл гансахан тус леспромхоздо бэшэ, республикымнай модо бэлэдхэлэй промышленностиин бүхы предприятинуудта халан абтажа, ажалай бүтээсые ехээр дээшэлүүлхэ арга олгоно.

Амжалта туйлахын тула хүнүүдэй эдэбхи үүсхэл хүгжөөн бадаруулха тон шухала. Энээниие бэелүүлжэ шадаад байгаа һаа, ямаршье бэрхэшээл дабагдаха байна.

Хүдөө ажахымнай хүдэлмэришэдэй хэхэ ажал хэрэг тон ехэ. Баян ургаса абаха талаар бии байһан арга боломжонуудай хүсэд һайнаар хэрэглэгдэнэгүй гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Нэн түрүүн таряанай газар ехээр уһалха, үтэгжүүлхэ талаар хүдэлмэри үргэн далайсатайгаар ябуулагданагүй. Мал ажал дээрэ үнеэд болон ехэ хонидой һубайралга дээрэһээ, мүн малай гарзалалгаһаа ажахынуудта тон ехэ хохидол ушаруулагдана. Тиимэһээ ниитын малай ашаг шэмэ үшөөл бага байһаар.

Мүнөө мал ажал дээрэ эгээл харюусалгатай үе орожо захалба. Үнгэрһэн жэлнүүдэй алдуунуудые дабтахагүйн тула шухала хэмжээнүүдые дары абаха хэрэгтэй. Бүхы тэжээлээ зүбөөр, зээн ёһоор хэрэглэхэ гээшэ эгээл шухала болоно. Тус асуудал зүбөөр шиидхээгүйдөө залуу малые түргөөр түлжүүлхэ, һүүһаалгые дээшэлүүлхэ, убэлэй үедэ абтаһан бүхы түл бүтэн бүринөөр ондо оруулха тухай ямаршье хэлсээн байха ёһогүй. Эдэ асуудалнуудые шиидхэхэ зуураа, мүнөөнһөө ерэхэ жэлэй хабарай тарилгада бэлэдхэл ябуулха хэрэгтэй. Үрэһэ хүрэнгэ хааха, машина, техникэ заһабарилха, поли дээрэ үтэгжүүлгэ гаргаха, уһалагдадаг бүхы газараа гүйсэд һайнаар хэрэглэхэ—эдэ бүгэдэ заатагүй шиидхэгдэхэ асуудалнууд мүн.

Долоон жэлэй табадахи жэлые амжалта түгэсөөр дүүргэжэ, Эхэ оронойнгоо үмэнэ абаһан бүхы уялгаяа бүрин түгэс дүүргэе!

КПСС-эй ЦК-гай ДЕКАБРИИН ПЛЕНУМЫЕ УГТУУЛАН

★ ★

Баяртай мэдээсэлнүүд

ХИМИИН ЗАХИЛНУУДЫЕ БОЛЗОРҺООНЬ УРИД ДҮҮРГЭХЭ

МОСКВА. «Красный пролетарий» заводой хүдэлмэришэд «ехэ химиин» хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргаха жэлэйнгээ түсэб хоёр һараар болзорһоонь урид дүүргэбэ. Үндэр бүтээсэтэй станогууд Сибириин, Волго шадарай, Алас Дурнын ба оронoй бусад районуудай шэнэ барилганuудта эльгээгдэбэ. Ниислэлэй 30-аад шахуу предприятинууд «ехэ химиин» захилнуудые дүүргэжэ байдаг. Эдэнэр КПСС-эй ЦК-гай Пленум зарлаха гэһэн мэдээсэл ехэ дэбжэлтэтэйгээр угтаба. Бүхы предприятинуудта Пленумдэ зорюулагдаһан мүрысөөн дэлгэржэ, шэнэ шэнэ уялганууд абтана.

ОРОНОЙ 60 ГОРОДУУДТА

САРАНСК. Манай предприятиин хүдэлмэришэд КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленумэй зарлагдаһан тухай мэдээсэл ехэ дэбжэлтэтэйгээр угтаа гэжэ ТАСС-ай корреспондентдэ Рузаевска химиин машина бүтээлгын заводой партийна бюрогой секретарь А. И. Левин хэлээ.

Манай шэнэ предприяти угаа түргэнөөр ургажа байна. Нёдондо жэлэй юһэн һарын бүтээсэтэй жэшээлээд үзэбэл, химиин хэрэгсэл бүтээлгые 3,5 дахин дээшэлүүлээбди. Советскэ Союзай 60 городто манай завод машинануудые эльгээдэг. Минеральна үтэгжүүлгэ үйлэдбэрилдэг предприятинуудай захилнуудта «ногоон үйлсэ» нээгдэнхэй. Азотно үтэгжүүлгэ үйлэдбэрилдэг Ферганска заводой ехэ захил болзорһоонь урид дүүргэгдэбэ.

28 МЯНГАН ЭЛЕКТРОМОТОР

КИШИНЕВ. Һайн электромоторнуудые бүтээхэ жэлэйнгээ түсэб декабриин 9-дэ дүүргэхэ уялга КПСС-эй ЦК-гай ээлжээтэ Пленумэй зарлагдаһан тухай мэдээсэлдэ харюу болгон, Тирасполиин «Электродвигатель» заводой хүдэлмэришэд абаа.

Химигүүдэй захилнууд предприяти дээрэ эгээн хүндэтэй дээрэ тоологдодог. Һүүлэй үедэ олон бүлэг электромоторнууд азотно үтэгжүүлгэ үйлэдбэрилдэг Ферганска заводто, Стерлитамакска химиин заводто, Навоинска комбинадта эльгээгдэбэ. Энэ жэлдэ тус завод химиин ехэ предприятинуудта үшөө хэдэ мянган электромотор бүтээн гаргаха юм.

ЛИСИЧАНАЙ ХИМИГҮҮДТЭ

СЕВЕРОДОНЕЦК (Луганска область). Лисичанай комбинадай хүдэлмэришэд КПСС-эй ЦК-гай Пленумдэ ажалай бэлэгүүдые бэлдэжэ байна. Предприяти дээрэ үйлэдбэрилэгдэжэ байһан бүхы продукци долоон жэлэй даабариһаа олон миллион түхэригөөр үлүүлнэ. Минеральна үтэгжүүлгэ үйлэдбэрилгэ 2,5 дахин, аммиак үйлэдбэрилгэ 1,8 дахин ехэ болоо.

Энэ жэлдэ Лисичанай химигүүд хүдөө ажахыда хэдэн арбаад эшелон түсэбһөө үлүү минеральна үтэгжүүлгэ эльгээбэ. Хоёр жэлэй турша соо минеральна үтэгжүүлгэ үйлэдбэрилгые хэдэн зуугаад мянган тонноор дээшэлүүлхэ, аммиачна селитрэ үйлэдбэрилдэг шэнэ түхеэрэлгэнүүдые болзорһоонь урид ашаглалгада оруулха, мочевинэ үйлэдбэрилгые эрид дээшэлүүлхэ уялга эдэнэр абаа.

(ТАСС).

АЖАЛАЙ ВАХТАДА

Центральна электромеханическа мастерской... Энэ мастерской Галуута нуурай шахтоуправлени соо тиимэ томошье предприяти бэшэ юм. Теэд тон хэрэгтэй, шухала хүдэлмэри дүүргэдэг. Нүүрһэ малтахадаа шахтернуудай хэрэглэдэг зэр зэмсэг, оньһон техникэ эндэ заһабарилагдажа, шалгагдажа гарадаг байха.

Агуухэ Октябриин һайндэрэй урдахана тус мастерскойн коллектив жэлэйнгээ түсэб амжалтатайгаар дүүргээд, ерэхэ жэлэй түсэбөөр ажаллажа эхилһэн юм. Һайндэр үнгэржэ, эндэ эршэтэ ажалай шанга сохисо эхилэнхэй. Мүнөө 1964 оной түсэбөөр түрүүшын 10 гаран мянган түхэригэй продукци үйлэдбэрилэгдэнхэй.

Долоон жэлэй табадахи жэлэй дүүрэтэр бүри һайн амжалта туйлая гэһэн уряал доро социалис мүрысөөнэй дэлисэ улам үргэдэнэ. Октябрь һарынгаа түсэб 124 процент дүүргэһэн токарно-механическа цех урданайхяараал түрүүлһээр. Тэдэнэрһээ электро-хабсаралгын цехэйхид гээгдэнэгүй. Үйлэдбэриин түсэб октябрь һарада 18 процентээр үлүүлэгдэһэн байгаа.

Мастерскойдо халаанайнгаа даабари дүүргэдэггүй нэгэшье хүдэлмэришэн байхагүй. Тэдэнэй дундаһаа слесарь-хабсаргагша Александр Серов, электрослесарь Владимир Федякин, токарь Прокопий Аносов, электрогагнууршa Владимир Озолин, токарь Елена Черлова гэгшэд онсо шалгарна. Эдэ нүхэднай үдэр бүридэ халаанайнгаа даабари 110 — 120 процент дүүргэжэ, эрхим шанартай продукци гаргадаг болонхой.

Ц. Балданов.

Шэнэ уялга абаба

Табан жэлэй саада тээ һэн: Судна заһабарилгын заводой клубта хүн зон олон. Эндэ баяр ёһололой оршон байдалда үйлэдбэриин бүлэг түрүүшүүлдэ коммунис ажалай ударнигай нэрэ зэргэ олгогдоо һэн. Тэрэ суглаан дээрэ Еким Антонович Киргизовэй хүтэлбэрилдэг бригада коммунис ажалай нэрэтэй болоһон байгаа.

Тэрэ сагһаа хойшо тус бригадынхид энэ хүндэтэ нэрэ зэргэеэ дээрэ үргэжэ ябана. Энэ үедэ һара, халаанайнгаа даабари дүүргээгүй нэгэшье ушар байгаагүй. Гадна бригадын гэшүүд хоёрдохи мэргэжэлээ шудалжа, мүнөө котельнэ, электро-гагнууриин хүдэлмэри хэжэ шадаха болонхой.

Е. Киргизовэй бригадынхид 11 һарынгаа түсэб болзорһоонь урид дүүргэжэ Агуухэ Октябриин һайндэрые угтаа һэн. Мүнөө тус бригадынхид КПСС-эй ЦК-гай ээлжээтэ Пленумэй хүндэлэлдэ ажалай вахтада жагсажа, Пленумэй нээгдэхэ үдэр болотор — декабриин 9-дэ жэлэйнгээ түсэб дүүргэхэ уялга абаба.

— Партиин Центральна Комитедэй Пленум дээрэ арадай ажахын шухала асуудал зүбшэн хэлсэгдэхэнь. Энэ Пленумые ажалай шэнэ амжалтаар угтахын тула бидэнэр бүхы хүсэ шадалаа гаргахабди, — гэжэ Еким Антонович хэлэнэ.

Зураг дээрэ: (зүүн гарһаа) бригадир Е. А. Киргизов, бригадын гэшүүд Н. Малыгин, А. Носков, П. Петренко гэгшэд техническэ чертеж хаража байна.

Д. Балдановай фото, текст.

...алай амжалтын рапортнууд

...-эй Центральна Комитет, ... Министрнүүдэй Совет ...Осетинскэ АССР-эй хүдөө ...хүдэлмэрилэгшэдэй гүрэн...на тушааха социалис уял...жалтатайгаар дүүргэһэн...ашарамдуулан амаршалба. ...ликынь колхоз, совхозууд ... 6 миллион 635 мянган ...ооһо тушаагаа. Энэнь тү...225 мянган пүүдээр үлүү ...нуудта 280 мянган тонно сэбэрлэгдээгүй хлопок тушаагдаа.

Энэнь 1962 оной энэ үеынхитэй жэшээд үзэбэл, 40 мянган тонноор үлүү болоно. Тушаагдаһан хлопогой 90 процентнь һайн шанартайгаар абтанхай. Гектар бүриһөө дунда зэргээр 28 центнер «сагаан алтан» суглуулан абтаба.

**

...омской областиин хүдөө ...дай ажалшад гүрэндөө 1 ...913 мянган пүүд таряа ...д, 692 мянган пүүдээр үлүүлбэ. КПСС-эй ЦК, ... Министрнүүдэй Совет ...ин таряашадые туйлаһан ...арнь амаршалба.

**

...-эй Центральна Комитет, ... Министрнүүдэй Совет ...кэ областиин хлопок ур...адые ажалай үндэр ам...туйлаһантайнь дашарамдуу...ршалба. Бэлэдхэлэй пункт...

**

Крымскэ областиин колхоз, совхозууд виноград болон жэмэс ургуулжа абалгаяа нилээд ехээр дээшэлүүлээ. 1963 ондо 295 мянган тонно виноград гүрэндэ тушаагдаба. Энэнь түсэбһөө 94 мянган тонноор ехэ юм. Нёдондо жэлэйхиһээ 126 мянган тонно виноград үлүү ехээр бэлэдхэгдээ. 45,5 мянган тонно жэмэс гүрэндэ тушаагдаа.

КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет Крымэй хүдөө ажахынхидые саад болон виноград ургуулгада амжалта туйлаһантайнь дашарамдуулан амаршалаа.

XXXII городской ...артийна конференци

...сэгэлдэр үдэшэлэн КПСС-эй обкомой ехэ зал соо хүн ...он байба. Эндэ республикымнай ниислэлэй промыш... предприятинуудай түрүүшүүл, городой партийна, со... ажахын, научна эмхи зургаануудай түлөөлэгшэд—го...й партийна конференциин делегадууд суглараа.

...ПСС-эй Улаан-Үдын горкомой секретарь **В. Г. Бирюков** ... городской партийна конференциие нээбэ. Делегадуу...рьемэ альга ташалган доро конференциин Хүндэтэ ...диумдэ нүхэр Никита Сергеевич Хрущев түрүүтэй ...-эй Центральна Комитедэй Президиум һунгагдаа.

...нференциин зүбшэн хэлсэхэ асуудалнууд гэбэл:
...КПСС-эй городской комитедэй тоосоон.
...КПСС-эй горкомой шалгалтын комиссиин тоосоон.
...КПСС-эй городской комитедые һунгалга.
...КПСС-эй горкомой шалгалтын комиссиие һунгалга.

...ПСС-эй Улаан-Үдын городской комитедэй хүдэлмэри ...тоосоото элидхэл партиин горкомой нэгэдэхи секретарь **В. Г. Бирюков** хэбэ. Удаань КПСС-эй горкомой шал... комиссиин хүдэлмэри тухай нүхэр **М. Г. Гершевич** ...э.

...родской партийна конференци хүдэлмэреэ мүнөөдэр ...элүүлхэ.

Репортаж

ХАРААЛЬҺАНАА БЭЕЛҮҮЛЖЭ, ЗОРИЬҺОНДОО ХҮРЭБЭ

Коммунис ажалай нэрэ зэргэтэй ТЭЦ-эй хүдэлмэрилэгшэдэй ажал хэрэгүүд

Коммунис ажалай коллективэй хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэлсэһэнтэйнь дашарамдан бүхы хүдэлмэришэдөө, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдөө дирекци, партбюро, завком амаршална гэжэ томо үзэгөөр бэшэгдэһэн үгэнүүд үүдэ орон сасуу анхарал хандуулаадхина.

Улаан-Үдын «Теплоэлектроцентралиин» байшан соохи мэдээсэлнүүдэй самбарта энэ амаршалгын хадагдаһанһаа хойшо олоншье үдэр үнгэрөөгүй. Агуухэ Октябриин 46 жэлэй алдарта ойн урда тээхэнэ ТЭЦ-тэ коммунис ажалай коллективэй нэрэ зэргэ олгогдоһон байна. Коллективэй ажабайдалда шэнэ хуудаһа нээһэн, энэ гайхамшаг ушарта ханынь газетын һүүлшын номер зорюулагданхай...

Ажабайдалай „һудал" баригшад

Элдэб янзын оньһон түхеэрэлгэ, приборнуудай туһаар ТЭЦ-эй үйлэдбэрилдэг электроэнерги олон тоото тусхай линеэр Улаан-Үдымнай промышленна предприятинуудта, культурна эмхи зургаануудта, гэр байрануудта, республикымнай хүдөө тосхонуудта дамжуулагдажа, элшэ хүсөөр хангадаг юм.

— Манай ажалые—бүхы түхеэрэлгэнүүдэй һайнаар хүдэлжэ, электроэнергиин хэрэгтэй газарнуудтаа һаадгүйгөөр хүргэгдэжэ байһые—энэ шит харуулна, хинан шалгана,—гээд ТЭЦ-эй главна инженер С. А. Мельников тайлбарилна. Эндэмнай дежурна инженерэй хүтэлбэри доро гурбан хүн ажалладаг. Багахан улаан лампануудай нигэжэ олоороо яларжал байгаа хада, тэдэнэр сүлөөтэйгөөр ажалладаг, харин сүлөө забдагүй байха сагнай үдэшэндөө даа,— гээд тэрэ энеэбхилнэ.

ТЭЦ-эй найман цехэй дундаһаа эгээл томонь, олон хүдэлмэришэдтэйнь котельнэ цех юм. Гэрэй гурбан дабхарта адли үндэр, мантан томо котелнууд мүн лэ орёо оньһон приборнуудай хүсөөр хүдэлгэгдэнэ, шалгагдана. Цехэй хүдэлмэришэд приборнуудые хинан шалгажа, яаран тэбдэнгүйгөөр ажалладаг. Тэдэнэртэй хөөрэлдэхэнь бэрхэтэй: цех соо хүүеэн шуугаан, түхеэрэлгэнүүдэй абяан замханагүй. Харин турбинна цехэйхид ондоо байдалтай. Ехэ цех соо хэдэн турбина, бусадшье түхеэрэлгэнүүдэй хажууда машинист мэргэжэлтэн ажаллана. Цехэй ажал оньһожоруулагдажа байнхай. Манай ажабайдалда шухала хэрэгтэй, таһаршагүй хуби, бүхы юумэнэймнай «һудаһан» болохо электроэнерги гол түлэб эдэ цехүүдтэ үйлэдбэрилэгдэжэ, электроцехһээ саашадаа дамжуулагдадаг.

Республикын бүхы үйлэдбэридэ элшэ, хүсэ дамжуулжа үгэдэг «Теплоэлектроцентралиин» коллективтэ һаяхан коммунис ажалай нэрэ зэргэ олгогдоо. Иимэ илалта, баяр өөрөө ерээгүй, харин эршэмтэй шангаар ажаллаһанай, арга боломжоёо элирүүлэн хэрэглэхэ гэжэ оролдоһоной, цехүүдэй, бүхы хүдэлмэришэдэй дунда социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлһэнэй ашаар туйлагдаа. ТЭЦ-эй хүдэлмэришэд коммунис ажалай коллективэй нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө 1961 ондо мүрысэжэ эхилһэн юм. Тиихэдээ шэнэ уялга абаа һэн.

Цехүүд хоорондоо мүрысэнэ, хүдэлмэришэд тус тустаа уялга абанхай. Цехүүдэй хоорондохи социалис мүрысөөнэй дүн һара бүхэндэ согсологдожо, һүүлээрнь завкомой заседани дээрэ харагдадаг. Ажалдаа һайн үрэ дүн туйлаһан цехтэ түрүү һуури олгогдохоһоо гадна, мүн тэдэнэй ниитын ажабайдалда хэр зэргээр хабаадалсадаг, юрэнхы бэлэдхэлээ, мэргэжэлээ дээшэлүүлжэ, ниитын, ажалай журам ямараар сахижа байһаниинь булта хараада абтадаг. Һарын дүнгөөр түрүү һуури эзэлһэн цехтэ дирекциин, партбюрогой, завкомой дамжуулгын Улаан туг мүнгэн шантайгаар барюулагдадаг. Мүн тус тустаа социалис уялгануудаа дүүргэһэн түрүүшүүлдэ коммунис ажалай ударнигай нэрэ соло олгохо асуудал цехэй хүдэлмэришэдэй зүбшэн хэлсэлгэдэ табигдадаг. Тэдэнэр сугтаа хүдэлдэг нүхэрэйнгөө ажал, ажабайдалые хаража, зүбшэн хэлсэһэнэй һүүлээр коммунис ажалай ударнигай нэрэ зэргэ олгохые дурадхана. Тиигэһэнэй һүүлээр лэ завкомой заседани дээрэ энэ хэрэг шиидхэгдэдэг. Заримдаа ямар нэгэ түрүү нүхэртэ иимэ нэрэ зэргэ олгохогүй, үшөө хүлеэхэ, хаража үзэхэ гэһэн шиидхэбэришье абтадаг. Нэгэ иимэ баримта дурадамаар. Котельнэ цехэй токарьнууд Еремин, Ефремов даабаряа һара бүхэндэ 105 процент дүүргэдэг, өөһэдынгөө хэрэг һайн мэдэдэг хүдэлмэришэд гэжэ хэлсүүлдэг байгаа. Тиигэбэшье ниитын хэрэгтэ шалайгаар хабаадалсадаг, ганса өөрынгөө уялга харадаг эдэ хоёрто коммунис ажалай ударнигай нэрэ зэргэ олгохонь үшөө эртэ байна гэһэн дурадхал оруулагдаа. Тэрэ гэһэнһээ хойшо нүхэд Ефремов, Еремин эдэбхи үүсхэл гаргадаг, олон даабари дүүргэдэг болоһон. Мүн тиимэл ушарһаа заһабарилгын-тепловой цех соогоо түрүү слесарь Косовто коммунис ажалай ударнигай үнэмшэлгэ барюулагдаадүй.

Социалис мүрысөөнэй, уялгануудаа дүүргэлгын дүн ехэ анхаралтайгаар, бодомжотойгоор харагдажа, ТЭЦ-эй хүдэлмэришэдэй 72 процентнь коммунис ажалай ударнигай нэрэ зэргэтэй болонхой. Электрын элшэ үйлэдбэрилэгшэд хэлэһэн үгэдөө эзэн байжа, абаһан уялгаяа ходо үлүүлэн дүүргэнэ.

Жэлэйнгээ түсэб декабриин 5-да дүүргэхэ, продукциингаа өөрынь үнэ түсэбөөр хараалагдаһанһаа 0,5 процентээр хямдаруулха, ехэ түлишэ алмаха, 170 хүдэлмэришэнэй мэргэжэл шадабари дээшэлүүлхэ, уралан нарижуулгын ажал һайжаруулжа, 22 мянган түхэригэй алмалта хэхэ уялга энэ жэлэй эхиндэ абтаһан байгаа. Тус уялгаяа дахин хаража үзөөд, шэнэлһэн юм. Мүн шэнэ уялгаяа тус коллективэйхид амжалтатайгаар дүүргээ. Игэжэ хэлэгдэһые баримталхын тула иимэ жэшээ дурдамаар. Тэдэнэр 10 һарынгаа түсэб бүри октябриин 11-дэ дүүргээд, даабариһаа гадуур хэдэн миллион киловатт-час электроэнерги үйлэдбэрилөө, 7000 гаран тонно түлишэ алмаа. Электроэнерги үйлэдбэрилэгшэд эдэ үдэрнүүдтэ 11 һарынгаа түсэб дүүргэһэн тухайгаа мэдээсэбэ.

(Үргэлжэлэлынь 4-дэхи нюурта)

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Теплоэлектроцентралиин эрхим уралан нарижуулагшад инженернүүд (зүүн гарһаа) А. И. Головань, М. И. Архипов, К. С. Елшанский гэгшэд хөөрэлдэжэ байна.

КОМСОМОЛ АРЮУХАН СОЛОМНАЙ ХОЛЫЕЛ ЗОРИҺОН ЮМ

ВЛКСМ-эй XXII областной конференциһээ

Сэнхир нуурнуудай, шэнэ газар ашаглалгын нютаг боложо суурхаһан Яруунада Нарһатын совхоз бии. Энэ совхозой нэгэ фермэдэ үнэтэй сэнтэйгээр гүрэнһөө худалдажа абтаһан «ёлочка» түхэлэй аппарат тодхогдоһон, үшөө авто-уһалуури, дүүжэн харгы хэгдээ һэн. Теэд тэндэхи зарим һаалишад: «Энэ түмэр түдэгэтнай үнеэдые үргөөхэһөө бэшэ үрэгүй юм байна, бүхы наһаараа арбан хургаараа үнеэдэй дүрбэн хүхэ шобтороод лэ ябаа зомди, шобторхошьебди», — гэжэ «сэсэгхэн» мэдүүлээд, ойрынь хүрэдэггүй байба. Миин бай байһаар—бороо шииг-һээ жэбэ жонходошье эдигдэжэ эхилээ һааб даа. Иимэ ушар байдалтай совхозой дарганаршье, фермын хүтэлбэрилэгшэдшье дадашоод, ямаршье хэмжээ абадаггүй һэн...

Нэгэл юрын үдэр энэ оньһон, үнэтэй сэнтэй механизмууд хүдэлшоо бэлэй. Мүнөөшье үдэр болотор хүдэлһөөр. Теэд юун болоо гээшэб, ямар эди шэдиб? Сэхынь хэлэхэдэ, онсо юумэн огто болоогүй. Совхозой комсомолой комитедэй дэмжэлгээр залуухан Нелля Николаева тус фермэдэ ерэжэ, бүхы оньһон механизмыень шудалаад, хани басагадаа һургаадхёо ха юм. Мүнөө энэ фермын залуу һаалишан бүхэн 30—35 үнеэ харууһалжа, һү һаалгаяа үбэлэй ерээшье һаа, үдэрһөө үдэртэ дээшэлүүлнэ, совхоз соогоо суурхаһаар...

Нелля Николаева сээжэдээ түрэл Ленинэй дүрсэтэй улаахан значок яларуулһан, замай холо руу залан зориһон залуу галта зүрхэтэй манай республикын 54 гара мянган комсомол үетэнэй нэгэн шуу. Эдэ 54 мянга гаран эдир хүбүүд, басагад соо Нелля шэнги һүбэлгэн ухаатан, эрэлхэг зоригтон, уран бэрхэшүүл олон даа. Тэрэл Хориин үйлэдбэриин управлениин «Коммунизм» колхозой түрүү һаалишан Цырма Лыктыповае гү, али Зүүн-Сибириингээ экономическа район соо эгээл түрүү ябадаг «Электромашина» заводой шлифовщик Занир Бикбаевые, үгышье һаа, Хяагтын үйлэдбэриин управлениин «Родина» колхозой тугалшан Антонина Агафоновае, Түнхэнэй кукурузашан Даниил Ухеевые —эдэнэй хэниинеьшье абажа хараа һаатнай, ухаан сэдьхэлээрээ, урма зоригоороо ерээдүй руу—коммунизм руу тэгүүлһэн зон байха. Дорюун алхамта долоон жэлэймнай ажалай алдарта баатарнууд шуу.

Иимэл үетэнэй—Буряадай комсомол залуушуулай үнгэрһэн хоёр жэлэй туршада хэһэн хэрэгүүд, ажалай, һуралсалай амжалта, ажабайдал тухай һонирхолтой, һургаал абамааршье хөөрэлдөөн эдэ үдэрнүүдтэ болоюо дүүрэһэн ВЛКСМ-эй Буряадай ээлжээтэ XXII-дохи конференци дээрэ болоо. ВЛКСМ-эй Буряадай обкомой секретарь Сергей Ивановой яһала тодорхойгоор, үлүү үгэгүйгөөр хэлэгдэһэн элидхэл соо-һоо үргэн Буряад оронойнгоо комсомолой бүтээһэн үйлэ хэрэгүүд тухай мэдэжэ абаабди.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа): Областной комсомолой конференциин делегадууд Сергей Кшеев (хүдөө ажахын институдай студент), Владимир Машкинов («Восточны Саяны» колхозой механизатор), Александр Конюшкин (харгын № 84 участогай бульдозерист), Любовь Арбалжинова (Саянай совхозой һаалишан), Елена Бамбуева (Улаан-Үдэ хотын № 1 хүүгэдэй яслиин хүдэлмэрилэгшэ) болон Владимир Митриков («Восточные Саяны» колхозой комсомолой комитедэй секретарь), —конференциин заседаниинуудай забһарлалгын үедэ хөөрэлдэжэ һууна. Ф. СОРОКИНОЙ фото.

БАЯСАМА БАРИМТАНУУД, ТОЛОТОМО ТООНУУД

Үнэхөөрөөшье баясамаар үйлэ хэрэгүүд юм байна!

Манай Буряадай республикын промышленность байгша онойнгоо 10 һарын түсэбые 103 процент бэелүүлээ, гадна ниислэл хотымнай ажалшад Шэтэ городойхидтой мүрысэхэ зуураа, илажа гараа. Энэ амжалтата хэрэгүүдтэ Буряадай залуушуулай хубита ехэ. Промышленна үйлэдбэридэ, барилга болон транспортда 25.000 залуу хүдэлмэришэд, техникүүд, инженернүүд ажаллана. Эдэнэрэй хахадһаа олонхинь Ленинэй комсомолой гэшүүд юм. 750 гаран комсомол залуушуулай бригаданууд тоологдоно. Эдэнэй 250-иинь коммунис ажалай ударнигай хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй. 10 мянга гаран залуу хүдэлмэришэд үйлэдбэриин түрүүшүүл болонхой. Тэдэнэй тоодо «Электромашина» заводой Иван Гагинай бригада, Хандагатайн леспромхозой Постниковой бригада, замай залуурхшад болоюо шалгарһан ЛВРЗ-эй слесарь Александр Рыжук, модельщик Юрий Тунгусов, СМУ-1-нэй шулуушан Галина Попова болон бусад ороно. Тиихэдэ «Электромашина» заводой залуушуул ЛВРЗ-эй урэмдэгшэ А. В. Грехневагай үүсхэлые халуунаар дэмжэжэ, үйлэдбэриингөө нормые 15 процентээр дээшэлүүлээ. Литейнэ цехэй комсомолец Салимовай, мүн Яковлевай бригадын энэ үүсхэл нэбтэрүүлхын түлөө хэшэг оролдосо гаргаһанайнь ашаар, заводто нормоо дүүргэдэггүй хүн огто байхагүй.

Олон, угаа олон даа залуу түрүүшүүл ордентэ республика соомнай. Жэшээнь, сүмөөрөө коммунис ажалай нэрэ зэргэдэ хүртэһэн Улаан-Үдын нарин сэмбын фабрика гансашье республика соогоо бэшэ, харин бүхы орон соогоо мэдээжэ. Тэндэнье комсомолшууд шалгарна. Нэгэ суглаан дээрэ гансал эрхим шанартай продукци үйлэдбэрилэе гэжэ хэлсээд, «Продукциин шанарай түлөө» гэһэн рейднүүдые үнгэргөө. Голодоһо гаргалга усадхагдаа. 108 залуу сэмбэшэд — Маша Казанова, Валя Новикова, Зоя Шишмарева болон бусад — үйлэдбэрилһэн продукцияа шалгалтагүйгөөр тушаана.

Эдир залуу хүдэлмэришэднай ингэжэ коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури табиха хэрэгтэ хубитаяа оруулалсана. Тоо хэрэгтэй гү? Дурдахада болохол даа. Байгша оной юһэ һарын туршада ганса залуу уралан наринжуулагшад, ухаалан зохёогшод 3.104 дурадхал оруулжа, долоон жэлэйнгээ нөөсын үмэнэ 1.797.161 түхэриг тэбхысэ табяа. Энэ мүнгэнэй 70 мянгыень Зэдын комбинадай залуушуул оруулаал. Бахархамаар даа!

Хүдөө нютагай комсомолшуудшье габьяата ажал хэрэгүүдээрээ суурханхай. Илангаяа байгша ондо 8.8 миллион гэһэн тоо манай республикын хүн бүхэндэ ойро дүтөөр, түрэл танилаар соностодогынь ойлгосотой. Иимэ олон пүүд эрхим шанартай таряа манай республика тушаажа, түрэл партиингаа ЦК-һаа Совет правительствэһаа амаршалгын бэшэг абаа һэмнай. Хэдэн зуугаад комсомол-залуушуулай комбайнова агрегадууд үдэр һүнигүй үргэн талаараа ажалай илалтын түлөө дабшаа. Тэдэ хэд бэ гэхэдэ — Хориин үйлэдбэриин управлениин Анаагай совхозой Михаил Алимасов, Зэдын үйлэдбэриин управлениин Доржо Банзаровай нэрэмжэтэ колхозой Шадаев, Ивалгын туршалгын станциин комбайнер Иван Брянский болон бусад. Хэды мянган залуушуул энэ амжалта шэрээлсээб! Хабарай тарилгын эхилхын урдахана 2980 эдиршүүл комбайнер, тракторист, механизаторнууд болоюо, баян ургасын баатаршалгада хабаадаа.

Хатан кукурузые манай Буряадай залуушуулай халуун зүрхэ татажа, «бэри» болгон Байгалай үмэнэ буулгалсаа бэшэ гү? Үнгэрһэн жэл соо комсомол-залуушуулай звенонууд гектар бүриин 192 центнер ногоон набша абаа һэн, харин энэ жэлдэ 206 залуушуулай бригаданууд 33.000 гектар газар дээрэ кукурузын муу бэшэ ургаса хуряагаа. Залуу кукурузашад үйлэдбэриин управлени бүхэндөө суурхадаг байха. Мухар-Шэбэрэй Николай Кондратюков, Зэдын Владимир Труднев, Түнхэнэй Даниил Ухеев, Тарбагатайн Максим Баннов болон бусад жэлһээ жэлдэ баян «хатанай» энжэ хуряана.

Залуу малшаднай яаһаа юм гэжэ асуужа болохот? Биил даа, Буряад орондомнай, олон даа, суутайшье баһал комсомол залуу малшад — һаалишад, хонишод, тугалшад, адуушад...

Конференциин делегат Цырма Лыктыповае «дүтэ уруунь» нэрлэе. Бүхы үргэн уужам Хори, Яруунаар хорёодтойхон лэ энэ басаган тухай һураг суу таранхай. Нютагай үүлтэрэй үнеэдһээ 1.600 литрһээ дээшэ һү һаахагүйш гэжэ хэлсэдэг заншаһан хараа бодолой тон үндэһэгүйе комсомол басаган эршэтэ ажалаараа элирүүлээ. Аха нүхэдэйнгөө дүй дүршэл, зоотехникын һургаал ашаглан, оролдосотойгоор ажаллаһанайнгаа удаа байгша оной һара соо үнеэн бүриһөө 2.050 литр һү һаагаа. Тиихэдэ ВЛКСМ-эй дүшэн табан жэлэй ойн хүндэлэлдэ жэлэй дүүрэтэр үшөө 400 литр һү һаахаб гэһэн уялга абаад хүдэлжэ байна бшуу. Хүдөөдэшье, хото городуудташье эдир үетэмнай ажалайнгаа амжалтаар суурханал. ВЛКСМ-эй ЦК-гай хүндэлэлэй грамотаар 6 түрүүшүүл, тиихэдэ 85 хүн ВЛКСМ-эй ЦК-гай значогуудаар, харин ВЛКСМ-эй Буряадай обкомой хүндэлэлэй грамотаар 520 хүн шагнагдаа.

Манай залуушуулай амжалтата ажалай алхам харуулһан эдэ тоо баримтанууд тоосоото элидхэл соо орожо, Буряадай комсомолой хоёр жэлэй ажал хэрэгүүдые һайн талаһаань дүнлөө.

Эдэ бүгэдэ, дабтанабди, һайшаалта хэрэгүүд, һайшаалта дүнгүүд. Теэд хангалтагүй хэрэгүүд, нэгэ үгөөр хэлэбэл, хэрэглэгдээгүй арга боломжонууд, алдуу эндүүнүүд тоосоото үе соо байгаагүй гээшэ гү? Байгаа. Тэдээн тушаа элидхэл соо тодорхойгоор хэлэгдэхэһээ гадна, усадхаха талаар зарим тэды хэмжээ ябуулгануудшье хараалагдаа. Илангаяа конференциин делегадууд тэдээн дээрэ тоб байса тогтоһон, хэлэһэн байна. Дутуу дунданууд тухай хэлэһэн хүн бүхэн нэгэл юумэндэ онсо анхарал хандуулаа.

ЭЛШЭТЭ „ПРОЖЕКТОРНУУД" ЭНДЭШ, ТЭНДЭШ ЯЛАРНА

Тэрэмнай юун бэ гэхэдэ — «Комсомолой прожектор». Мүнөө промышленна предприятинуудташье, хүдөө нютагуудташье энэ үгэ зарим тэды ударидагшадай, хүтэлбэрилэгшэдэй шэхэндэ «шэмэг» бэшэ болонхой. Тэрэнэй ялас гэһэн гэрэл хэрэглэгдээгүй арга боломжонуудые элирүүлнэ, албан хойрогуудые һаргаана, амжалтын зам заана. Манай республика соо «Комсомолой прожекторэй» 500 гаран отряд болон постнууд байгуулагдажа, тэдэнэй ажалда 3.000 гаран эдир хүбүүд, басагад эдэбхитэйгээр хабаадана. «Электромашина» заводто, Зэдын комбинадта, Наушки станцида, Кабанскын болон Бэшүүрэй совхоздо, мүн бусадшье үйлэдбэри, колхоз, совхозуудта прожекторэй гэрэл унтарангүй сасарна.

Ооһэдөө делегадууд комсомолойнгоо прожектор тухай юун гэжэ хөөрэнэ юм ааб. Тэдээндэ үгэ үгэе:

Валерий Можаров — Галуута-Нуурай рудоуправлениин 7/8 шахтын машинист:

— «Комсомолой прожектор» гээшэмнай аргагүй хэрэгтэй юм байна даа. Гүнзэгы шахта соошье, газар дээрэшье адли хурсаар гэрэлтүүлээд байбалнай ямар ехэ мүнгэ зөөри арьбалагдаха гээшэб. Манай шахтада яларжа эхилһээр үни болоогүй, теэд асарһан үрэнь ехэ. Жэшээлхэдэ, электрын элшэ дамжуулдаг реленүүдтэ шалгалта хээбди, тиигэжэ оло мянган киловатт электрын элшэ хүсэ алмаабди.

Нина Садова — Загарайн промышленна зоной Шулуутайн леспромхоз:

— Үйлэдбэриингөө ашаглагдаа, анхарагдаагүй байһан арга боломжо, нөөсэнүүдые элирүүлгэдэмнай прожектор ехэ туһа хүргэнэ. Тэрэнэй улам хурсаар ялархын тулада, ажал хүдэлмэридэнь мэргэжэлтэдые, илангаяа залуу мэргэжэлтэдые олоор хабаадуулха шухала.

Михаил Онищенко —Хандагатайн леспромхозой бага комплексно бригадын бригадир:

— Модо вагонуудта ашаалха хэрэг манай ажалай эгээл харюусалгатай газар юм, тиимэһээнь прожекторэйнгээ гэрэл тиишэнь лэ шэглүүлнэбди. Хэрбээ 1962 ондо 13.000 вагон-час хии талаар хаяа һаа, мүнөө жэлдэ тэрэнэй 100 дахин бага болгообди. Энэл даа комсомолой прожекторэй ашa.

Илья Полынцев — Хяагтын үйлэдбэриин управлениин комсомолой комитедэй секретарь:

— «Комсомолой прожекторнууд» гансашье промышленна үйлэдбэридэ бэшэ, мүн хүдөө ажахыдашье дутуугүй хурсаар ялarна гэхэдэ ямаршье алдуу үгы. Жэшээлхэдэ, таряа хуряалгын халуун хаһын үедэ манай аймагай прожекторнүүд комбайнай агрегадуудай хажуугаар саг үргэлжэ ялардаг һэн. Рейднүүдые үнгэргэхэдөө комбайнай байһан шалтагаанине, дээгүүр хадаһыень, гээлтэ хороолто гаргаһыень элирүүлхэһээ гадна тэрэ дутуу дундануудаа заһаха хэрэгтэнь туһалдаг байгаабди. Аймагай болон үйлэдбэриин управлениин дарганар прожектортэмнай анхарал хандуулжа, тэрэниинемнай шухалада тооложо байһай гэжэ хүсэнэм.

Теэд комсомолоймнай прожекторнууд хаа хаанагүй адли хурсаар ялarна гээшэ гү? Хэр олон хүнүүд прожекторэй постнууд болон отрядуудай ажалда хабаадананаб? Гансал сонордомо дохёо мэдээ үгэхэ бэшэ, харин тэдэнэй усадхалга прожекторэй гол зориилго гэһэн хараа бодол зүб ойлгогдоно гү? Эдэ бүхы асуудалнуудта харюу тоосоото элидхэл соо олоногүйбди. Гэхэтэй хамта түс элидхэл соо магтуулһан ЛВРЗ-эй прожекторэй ажал ВЛКСМ-эй ЦК-гай түлөөлэгшын оножо шалгахада, бирагүй байшоо. Энэ ехэ заводой прожектортэ оройдоол арбаад хүн хабаадалсадаг байба. Комсомолшуудые али болохо олоор энээндэ хабаадуулха шухала. Тиигээгүйдэ элшэ туяань хурса болохогүй, харин мохожо, бүхэжэ магадгүй гэһэн ВЛКСМ-эй ЦК-гай заабариин олон газарта буруу ойлгогдодог байһаниинь конференци дээрэ элирүүлэгдээ.

Манай республикын промышленна үйлэдбэридэ, илангаяа хүдөө ажахыда ехэнүүд алдуу дутуунууд, шиидхэгдээгүй асуудалнууд, хэрэглэгдээгүй арга боломжонууд үшөөл ехэ гэжэ дахин дабтанабди. Тэдээн тухай конференциин делегадууд үгэ хэлэхэдээ тодорхойгоор тогтоһон, тэдэнине усадхаха тушаа хараа бодолнуудаа, дурадхалнуудаа оруулһан байна.

«Хаа хаанагүй улам хурсаар ялараг лэ «комсомолой прожекторнууд!»—иимэ уряалые бүхы делегадууд альга ташалгаар нэгэтэ бэшэ угтаа.

Энэнь дэмы бэшэ гэжэ һанагдана.

ХҮН БОЛОХО АЖАЛҺАА

Конференциин делегадууд ажалайнгаа амжалта, дутуунуудһаа гадна мүнөө үе сагай залуу зоной сэдьхэл зүрхэ хүдэлгэжэ байһан гол шухала асуудалнуудай нэгэн болохо — коммунис хүмүүжүүлгэ, мүн тэрээнтэй тон нягта холбоотой коммунис ажалай хүдэлөөнэй саашанхи хүгжэлтэ тушаа угаа тодорхой, һонирхолтой үргэн ехэ хөөрэлдөө эрхилээ.

1961 оной апрель соо болоһон ВЛКСМ-эй 14-дэхи съезд дээрэ Никита Сергеевич Хрущевой: «Ажал гээшэ, илангаяа коммунис ажалай түлөө хүдэлөөн хадаа нэн түрүүн шэнэ хүниие хүмүүжүүлгэ мүн болоно», — гэһэн гүн удхата үгэнүүдые Буряадай комсомолшуудай түлөөлэгшэд ямараар ойлгожо, энэ талаар хэды зэргын амжалта түйлажа байһан тухайгаа конференцидээ хөөрөө. Мүн энэ гайхамшагта хэрэгые эмхидхэлгэдэ ушардаг алдуу дутуунууд тухайшье зариман тогтоо. Тэдэнэй заримыень уншагшадайнгаа анхаралда табихамнай.

Зина Самойлова — ЛВРЗ-эйн комсомолой комитедэй секретариин орлогшо:

— Манай заводто бултадаа коммунис ажалай хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн цехүүд бии. Агуухэ Октябриин дүшэн зургаан жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ эрхим амжалта түйлаһанайнгаа түлөө вагонно-колесно болон локомотив-хабсаралгын цехүүд энэ нэрэ зэргэдэ хүртөө. Мүнөө бүхы заводто коммунис ажалай завод болгохын түлөө тэмсэнэбди. Манда 582 комсомолшууд коммунис ажалай ударнигай нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй. Энэ хүдэлөөн, энэ тэмсэл манай ажаһуугаа үе сагай гайхамшагта хүдэлөөн мүн гэжэ этигэнэб. Зүгөөр зарим комсомолой эдэбхитэд, олон комсомолшууд энэ хэрэгһээ амяарханаа байна. Юундэб гэхэдэ, энэ хэрэгэй агуухэ удха шанарые ойлгоногүй. Жэшээлхэдэ, Улаан-Үдын ТЭЦ-тэ иимэрхүү байдал үзэгдэнэ. Гадна хүндэтэ нэрэ зэргын түлөө тэмсэжэ, тэрээндээ хүртөөд лэ, һанаагаа амаршаха, саашаа эрмэлзэхэеэ болишохо ушар бии.

Николай Варчук — Сэлэнгын целлюлозно-картонно комбинадай комсомолой комитедэй эдэбхитэн:

— Коммунис ажалай түлөө тэмсэлые коммунизмда ажаһууха хүнүүдые бии болгохын түлөө тэмсэл гэжэ ойлгодогби. Намтай сугтаа хүдэлдэг хүбүүд, басагад баһал иигэжэ тоолодог. Тиимэһээл тэдэнэр энэ хүдэлөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадана. Мүнөө манай комбинадта 10 коммунис ажалай бригаданууд тоологдоно. Һаяар бүришье олошорхонь дамжаггүй.

Иван Жапов — Зэдын үйлэдбэриин управлениин Ториин совхозой малшан:

— Манай һубай малай фермынхид яһала һайн хүдэлдэг, хаража байһан үхэрнүүдэйнгээ шэгнүүрыень нэмээхэ талаар яһала хүсэлэл оролдолго гаргадаг юм. Би өөрөө коммунис ажалай ударнигай хүндэтэ нэрэ зэргын түлөө тэмсэдэгби. Сэхынь хэлэхэдэ, ажалаймни дүнгүүд муу бэшэ, теэд ном һургуули дуталдадаг. Тэрэнээ хүсэлдүүлхэ зорилготойб, тиигээгүй һаа, коммунис ажалай ямар ударник гээшэбиб?! Зүгөөр холо газарта оршодог манай фермэдэ газетэ, журнал ехэл гээгдэжэ ерэдэг, кино, концерт үни зааханай харaагүйбди. Соёл культураяа дээшэлүүлжэ, коммунис ажалай ударнигай нэрэ зэргэдэ хүртэхэ хэрэгтэмнай Зэдын аймагай соёл культурын таһаг, комсомолой комитет туһалха бээз гэжэ найдагдана.

Виктор Брянский — Хориин үйлэдбэриин управлениин Иисэнгын совхозой тракторист:

— Манай Иисэнгэдэ коммунис ажалай түлөө хүдэлөөн баһал үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Совхозоймнай комсомолшууд барандаа, толгой тооложо коммунис ажалай удар[…] нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй. Мини[…] нахада үйлэдбэридэ гү даа, ал[…] дөө ажахыда хүдэлжэ байһан […]сомол хүбүүд, басагад энэ хү[…] нэрэ зэргэдэ хүртэхэ аргатай. […]хынь хэлэхэдэ, комсомолец […] залуу коммунис ажалай уд[…] хоёрой хоорондо илгаагүй гэж[…]годогби.

Зүб хэлэнэ эдэ нүхэд, то[…] Ёһотойл хүмүүжүүлгэ аж[…] коммунис ажалһаа ха юм. Ком[…] ажалай түлөө тэмсэлэй эх[…] хэды олон хүн зүб, бодото […] ороо, хэды бутархаар бэлэн […] бүлэнүүд, хани харилсаанууд […] орооб. КПСС-эй ЦК-гай и[…] Пленум дээрэ элидхэл хэһэн […] Ильичев энэ ушарые онсоло[…] дэглээ һэмнэй.

Манай республикын эрхэ […] дээрэ абажа харая. Түс хүд[…] һаяхан эхилээд байхада, Юри[…] липповэй, Анна Власовагай, […] Некипеловагай, Сергей Ш[…] комсомол залуушуулай брига[…] энэ гайхамшагта хэрэгэй […] шын хараасгайнууд» болон с[…] һэм шуу. Харин мүнөө хэдэн […] зуугаад, мянгаад эдир хүбүүд […]сагад коммунис ажалай уд[…] хүндэтэ нэрэ зэргэдэ х[…] Үшөө хэдынь тэрэнэй түлөө […]жэ байнаб!

ВЛКСМ-эй Буряадай ээ[…] XXII конференци коммунис […] түлөө хүдэлөөнэй манай ре[…]кын залуушуулай амин голо[…] болоһыень дахин гэршэлээ.

ҮЕ ҮЕЫН ЭСТАФЕТЭ—КОММУНИЗМЫН ЭСТА[…]

Барабанай, горнын абяан зэдэлжэ, конференциин делегадууд хуу баран һууриһаа бодоод, улаахан галстук үбсүүндээ ялалзуулан, амаршалхаяа ерэһэн дүү нүхэд — пионернүүдээ альга ташалгаар угтаба.

— Ленинэй хэрэгээ түлөө хэзээдэ бэлэн байгты, — гэжэ аха нүхэдэйнгөө хэлэхэдэ, тэдэнэр эбтэй ээтэйгээр:

— Хэзээдэ бэлэмди! — гэжэ харюусана.

Ерээдүйн, коммунизмын түлөө тэмсэгшэдые хүмүүжүүлхэ талаар партиингаа даабарие Буряадай комсомолшуудай хэр зэргэ дүүргэжэ байһан тухай асуудалаар конференци дээрэ мүн лэ аша туһатай хөөрэлдөөн дэлгэрээ. Тоосоото элидхэл соошье энэ асуудалда нилээд ехэ анхарал хандуулагдаа.

Эдир ленинецүүднай коммунизмын түлөө бүгэдэ арадай тэмсэлдэ мүн лэ хубитаяа оруулжа эхилээ. Тэрэнэй нэгэ жэшээ үйлэдбэриин бригаданууд болоно. Иимэ бригадануудта 1.300 гаран һурагшад хамтаранхай. Тиин октябрь һара соо һурагшадай үйлэдбэриин бригадануудай слёт Улаан-Үдэдэ нээгдэжэ, тэндэ 387 һурагшад усть-лабинецүүдэй жэшээ даган, кукуруза, бобово культура, свёкло, хартаабха ургуулха, нугаһа үдхэхэ, мал харууһалха хэрэгтэнь ехэшүүлдэ яажа туһалха тухайгаа хэлсээ юм. Дүй дүршэлөө андалдалсаа. Жэшээлхэ[…] мянган нугаһа үдхэһэн, […] 2.025 центнер мяха тушаа[…] банскын аймагай һурагш[…] шаалта хэрэг үүдхээ. Хори[…]дын аймагай һурагшад колхо[…] хозуудай ажал хэрэгтэ бага […] туһа нэмэри үзүүлнэ. Һургуу[…]дай юрэнхы хэлбэрие хубил[…] ашаар городойшье һургуу[…] промышленна үйлэдбэритэй […] холбоотой болоо. Гэбэшье энэ […] һайшаалтай хэрэгтэ алдуу […]нууд ехэ, бригада байгуулха […] удааралганууд үзэгдэһөөр гэ[…] хэлэһэн зарим делегадууд […]лээ.

— Гансашье үйлэдбэриин […] салай бригадануудые бэшэ, Ставрополиинхидой жэшээгэ[…]хай һуралсалай комбинадуу[…] бэл аша үрэтэй һэн. Комму[…] мүүжүүлгын үүргэ дээша[…] зорилгоор хүдэлмэришэн за[…]лые али бүхы һуралсалда […] хабаадуулха шухала. Хүдөө[…]низаторнуудай һуралсалые […] болон заочно һуралсалтай[…] ябуулбал таарамжатай, —[…]тэ тон зүб һанамжануудые […] үгэ соогоо республикын Гэ[…] министрэй орлогшо А. Нико[…]лаа. — Энэ хэрэгые ам[…]гаар бэелүүлхын тула ко[…] комитедүүд, ВЛКСМ-эй об[…]комууд Гэгээрэлэй министе[…] хүсэ шадалаа хамтаруула[…] ехэл зүб һэн.

Бидэшье зүб гэжэ һанана[…] гэгээрэлэй министерствын т[…]шын дурадхалые республи[…] комсомолшуудай хүтэлбэр[…] һайшаан угтаха бээз гэжэ […]на.

—Үхибүүдые һургуулиин[…]нуудһаа эхилжэ коммунизм[…]гаха ёһотойбди, — гэжэ хэл[…]раа, «Буряадай залуушуул[…]тын редактор И. Ожигов […]салай үйлэдбэриин бригад[…] түргөөр олошоруулха тухай[…]жые халуунаар дэмжээ.

— Тиигэбэлнай пионерну[…] нүхэд — комсомолшуудайнга[…]гые үргэлжэлүүлэгшэд боло[…] дахал, болохо ёһотойшье,—[…]мэбэ.

— Харин тиихэдэ комсом[…]шье эсэгэнэрэйнгээ хэрэгэй […] тэмсэгшэд, үг залгамжалаг[…] байна бшуу. Бидэнэр өөры[…]рэгые эдир үетэндэ, таанад […]молшуудта дамжуулан үгэхэд[…]гэл найдабари дүүрэн ба[…] байхабди, яахадааб гэхэдэ, […] ёһотой залуушуул гээшэт, […] ехэ сагта ажаһууха зон х[…] гэжэ сэдьхэлээ доһолгон […] ВЛКСМ-эй Буряадай обко[…] рүүшын бюрогой тэшүүн Н[…]коев хэлээ. Эдэ үгэнүүдые[…] ференциин делегадууд нэрье[…]га ташалгаар угтаһаниинь […]гүй.

Ингээд лэ манай орон до[…] үеын эстафетэ—коммунизм[…]лөө тэмсэлэй эстафетэ дамжу[…]на бшуу.

**

Конференциин түтэсхэлдэ […]эй Буряадай обкомой нэгэдэх[…]ретарь А. У. Модогоев дэл[…] үгэ хэлээ.

**

Түрүүшын эмхидхэлэй […] болоюо, ВЛКСМ-эй обкомой […]хи секретаряар С. Ф. Ивано[…]ретарьнуудаар — Л. С. На[…] болон И. Е. Григорьев гаргa[…]гагдаа.

А. ЖАМБАЛДОРЖИЕ[…]

● ТАНИЛСАГТЫ: ●
делегат Дугарма ОЧИРОВА

Энэ хабар ВЛКСМ-эй обкомой ээлжээтэ пленумэй болоюо байхада иимэ удхатай, яаралтай телеграмма абтаа һэн: «Бидэ, Хурамхаанай дунда һургуули дүүргэжэ байһан бүлэг һурагшад—комсомолшууд, һайн дураараа Дэрээнэй совхоз ошожо хүдэлхэмнай. Пленумэй гэшүүд энэ телеграмма соносходоо альга ташалгаар угтаа һэн.

Тэдэнэй дунда Дугарма Очирова байлсаа.

— Хэлэһэн үгэдөө хүрөөбди, мүнөө Дэрээнэй совхозой гурбадахи отделенидэ барандаа ажалланабди, — гэжэ конференциин ендэр дээрэһээ Дугарма хөөрэбэ. — Түрүүшээр хүндэ һэн, байра байдалшьегүй...

Теэд комсомолшууд урмаа хухараагүй. Эбтэй ээтэйгээр хөөрэлдэжэ:

— Гэр байраяа өөһэдөө бария, —гэһэн шиидхэбэри абаа бэлэй.

Мүнөө тэдэнэр зургаан байра заһажа ороод, фермэ дээрээ «Ёлочка» түхэлэй һү һаалгын агрегат тодхоо. Фермэ дээрэнь 200 үнеэд тоологдоно.

— Бидэ хэхэ хэрэгүүдэйнгээ, хараалһан хэмжээ ябуулгануудайнгаа түсэб табяад лэ ажалладагбди,—гэжэ Дугарма даруугаар хөөрэнэ. Гадна уран һайханай концерт бэлэдхээд, хүршэ фермэнүүдтээ табидагбди.

— Үбэлжэлгээ хэр үнгэргэхөөр бэлдэжэ байнат?

— Яһала хүсэн соонь үнгэргэхэбди гэжэ этигэнэб.

...Республикымнай эгээл хойто захын хүйтэн Баргажанһаа ерэһэн энэ залуухан басаганай үбсүүндэ Ильичын дүрсэтэй улаахан значок, обёорходоо бодолгото болоһон хурса шарайень харахадаа баясангүй байхаар бэшэ.

Амжалта хүсэнэбди шамда, Дугарма.

> *Комсомолшуудые, бүхы совет хүнүүдые шэнэ шанар шэнжэтэй, абари зантай—шэнэ, коммунис дэлхэйн хүнүүдэй шэнжэ маягтай байхаар хүмүүжүүлхэ шухала. Энээнине гансал комсомолдо ябаха наһанһаань бэшэ, харин үхибүүн наһанһаань бэелүүлхэ хэрэгтэй.*
>
> 1962 оной апрель соо болоһон ВЛКСМ-эй XIV съезд дээрэ Н. С. Хрущевой хэлэһэн үгэһөө.

ТАНИЛСАГТЫ:
Ториин малшан Иван ЖАПОВ

Иванай армиһаа табигдаад байхада, сугтаа алба хэһэн нүхэдынь тэрээндэ хандан:

— Иван, холын хойто зүгэй барилга ошожо хүдэлзел. Тэндэ хармаанаа һайсахана зузаалаад лэ нютагаа бусуужамди,—гэжэ дурадхаа һэн, тиихэдэнь Жапов гол таһа арсаад:

— Үгы даа, би нютагаа бусахаб,—гээ.

Тиигэншьегүй яахаб даа: түрэл Ториинь зэрэлгээтэ тала тэрэнэй зүүдэнһээ һүүлэй үедэ һалахаа болишоо ха юм. Заримдаа харахан нюдэтэй хани басагадыньшье нюдэндэнь элихэнээр харагдаадхиха.

Ерэмсээрээ Иван Жапов совхозойнгоо дарганарта орожо:

— Намайе ямаршье хүдэлмэридэ эльгээгты,—гэжэ хандаа һэн. Нилээд боргожоһон шамбай хүбүүе совхозой директор ехэл һайшаангяар гэтээд, малшан болыш даа гэжэ дурадхаа бэлэй. Тиин Иван Жапов хоёр жэлэй саада тээ малшан болоо һэн.

— Хоёр зуун һубай үхэрнүүдые шахан таргалуулжа байнхайб. Энэ зунай, намарай бэлшээридэ һайсаханал малай хойноһоо дахагдаа. Үбһэ ногооншье һайн байгаа даа. Тиимэһээл мүнөөшье үнеэн бүриин сүүдхэдээ шэгнүүрыень 1050 граммаар нэмээнэб, — гэжэ залуу хүбүүн ВЛКСМ-эй Буряадай XXII конференциин ендэр дээрэһээ хөөрөө, саашадаашье энэ түйлалтаа арьбадхаха хүсэлтэйб. Үбэлһөө айнагүйбди.

«Үбэлһөө айдаггүй» Иван Жаповтай забһарлалгын үедэ хэды үгэ андалдаабди.

— Коммунис ажалай ударнигай нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө тэмсэжэ байнаб гэжэ тэрэ мэдүүлбэ.

— Болохот, заатагүй, болохот, — гэжэ гарыень баряад:

— Сугтаа албаяа хэһэн нүхэдөөрөө холын хойто зүг зорёогүйдөө халагланагүй гут?—гэжэ асуухадам, тэрэ энеэбхилээ һэн. Ажабайдалайнгаа зүб замда ороод, бардам дорюунаар алхалан ябаһан лэ хүн иимээр энеэбхилдэг шуу гэжэ ээлүүдгүй һанаа бэлэйбди.

Конференциин шиидхэбэреэр һайшаагдаһан Буряад[…] комсомолшуудай түрүүшын ээлжээнэй гурбан үг зори[…] юуб гэхэдэ:

1. Һүн далай салгидуулха хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хаба[…]даха, оньһон аргаар үнеэ һаалгые шудалха.

2. Хонин ажалые шефтэ абаха.

3. Ирригационно түхеэрэлгэнүүдэй барилгые, уһалагба[…]даг газарнуудта ороохото болон тэжээлэй ургамалну[…]дай тарилгые шефтэ абаха.

БУРЯАД ҮНЭН

2-дохи нюур
1963 оной ноябриин 16.

[Ү]ЙЛЭДБЭРИИН УПРАВЛЕНИ БА ГЭЭГДЭНГИ АЖАХЫНУУД

...ЛА экономикотой колхозуудые ...ойрын хоёр жэлэй туршада ...лэнь гаргаха гэжэ шиидээд, ...ронойнгоо хүдөө ажахын бүхы ...мэрилэгшэдтэ уряа бэшэгээр ...ан Винницкэ областиин ...ницкэ үйлэдбэриин управле... ажалшадай эдэбхи үүсхэл Зэ... управлениин ажахынуудта үр... хэлсэгдэжэ, халуунаар дэм... жэ байнхай. Үйлэдбэриин уп... ...иин, хүдөөгэй парткомой хү... ...рилэгшэд колхоз, совхозуудайн ...ономико шэнжэлэн үзэжэ, ... бүхэнэй али талаараа гээг... оро̄һыень тодорхойлно..

...МАР АЖАХЫЕ ГЭЭГДЭНГИДЭ ТООЛОХОБ

...ИМЭ асуудалаар үйлэдбэриин управлениин, колхоз, совхозуу... хүтэлбэрилэгшэд һонирхоно. ...оо гээгдэнгидэ тоолуулха ду... ...шүүл олон хэбэртэй.

...Яахадаа манай колхоз гээгдэн... тоологдохо болоо юм? Жэл бү... ...сэб, даабаряа дүүргээд лэ бай... ...ди,—гэхэшье хүнүүд бии.

...арсалдаае зүб мүрөөр шиид... тула ажахы бүхэнэй эконо... һүүлэй 5 жэлэй дүнгүүдээр ...лэн хараха хэрэгтэй болоно. ...рбээ энэ үедэ мал ажалай, та... ажалай продуктнуудые абал... ...ютайгөөр дээшэлүүлэнгүй, нэ... ...мдээ тооной байһан ажахы... тиихэдээ эдлүүриин газарай гектар бүридэ эгээн бага про... абагшад гээгдэгшэдэй тоодо байна. Теэд зарим ажахынууд ...риин газарай 100 гектар бү... ...хэ нооһо абабал, һү бага һаа... ...т, али мяха ехээр абабал, ноо... ...хайшалһан байдаг. Нэгэ за... ...шүүл эдлүүриин газараар ехэ хахалагдадаг газар багатай, За... ...най дээдэ талын колхозууд ...агдадаг газаргүй шахуу.

...э ушарта яажа тоолобол дээ... Үйлэдбэриин управлениин мэр... ...тэд колхоз, совхозуудай эдлүү... бүхы газарые хахалагдадаг га... оруулаад, ажахынуудай үйлэд... ...эн гаргадаг бүхы продуктнуу... ...мар нэгэ продукцида абажа ...о. Тиихэдээ хаа хаанагүй хэ... ...дэг коэфициент баримталһан Иигэжэ тоолоходо, тон һонир... дүнгүүд гараа.

...шээнь, «Красный Октябрь», Банзаровай нэрэмжэтэ, «Ком...м» (Санага) колхозуудай хаха... ...даг газарта оруулагдаһан 100 ...бүриин 900—980 килограмм ...но продукци абадаг байхада, ...унизм» (Борьёо), Ленинэй нэ... ...тэ (Михайловка), «Коммуниз... зам», Ленинэй нэрэмжэтэ (Гэ... «Мир» колхозууд 475—690 ...рамм продукци үйлэдбэрилнэ. ...хэдэ «Победа», «Коммунизм» ...ёо). «Мир» колхозуудта, То... совхоздо һүүлэй 5 жэлэй тур... ...оо продукци абалгань биратай ...лээгүй. Һү абалга управлениин ...й ажахынуудта нэгэл хэмдээ зарим колхоздо тэрэнь түрүү... ...һээ доошоо ороо.

...партсъездын нэрэмжэтэ колхоз абалгаяа һүүлэй үедэ жэлдээ ...процентээр дээшэлүүлбэл, һү ...адаг болоо. Мүн эндэ адууһа тоо үсөөрһэн байшоо. Тиимэ... ...ээ колхоз нёдондо жэлэй дүн... гээгдэнги ажахыда тоологдожо, ...й экономикые хүгжөөхэ тус... ...хэмжээ ябуулгануудые үйлэдбэ... управлени, хүдөөгэй партком, ...жэлэй эхиндэ хараалһан байгаа. ...ахынуудай экономико зүбөөр ...элхын тула колхоз, совхозууд... ...ал хэжэ шадаха хүн бүхэндэ ...түхэриг мүнгэн олзо ороо̄б гэжэ ...ойлогдобо. Тиихэдэ Захаамин колхозууд тон бага олзо абд... ...айшоо. Жэшээнь, Зэдэ, Борьёо ...лхозуудай мүнгэн олзо дохо... ...жалша хүн бүхэндэ жэлдээ —1280 түхэриг хүртэдэг бай-хада. Захааминай колхозуудта — 400—744 түхэриг болоно гэхэ гү, али хоёр дахин бага болоно. Мүн олзо доходой зэргээр колхознигуудай жэлдээ абадаг түлбэри илгаатай байха юм. Захаамин талын колхознигууд бусадһаа бага түлбэридэ хүртэнэ.

Продукциин өөрынь үнэ ямар бэ гээд харахада, баһал олон янзын байна. Жэшээнь, «Родина», «Коммунизм» (Санага), Ленинэй нэрэмжэтэ (Михайловка) колхозуудта үхэрэй центнер мяханай өөрынь үнын 17—26 түхэриг байхада, «Мир», «Коммунизм» (Борьёо) XX партсъездын, XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозуудта аяар 50—70 түхэригтэ болоно гэхэ гү, али гурба дахин тооной үнэтэй байна. «Мир» колхоздо центнер һүнэй өөрынь үнэ 15 түхэриг 83 мүнгэтэ болоходонь, «Победа» колхоздо тэрэнь оройдоо 4 түхэриг 25 мүнгэтэ болоо.

Ажалай эмхидхэлэй һула, түлөөһэнэйнь үшөө һайнаар гуримшуулагдаагүй байһан дээрэһээ ажахы бүхэндэ шахуу ямар нэгэн һалбари гарза оруулдаг байна. Жэшээнь, «Дружба» колхоздо һү, гахайн, хониной мяха, ороо̄һо таряа абалга гарзатай байшоо. Ондоогоор хэлэбэл, эдэ продуктнуудые абахада гараһан гаргаша тэрэнһээ ороһон олзоһоо ехэ байгаа бшуу. Мүн Ленинэй нэрэмжэтэ (Михайловка), «Коммунизмын зам», XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозууд нёдондо нилээд ехэ гарзатайгаар жэлээ дүүргээ.

Экономическа эдэ бүхы тоо баримтануудые хаража, мүн байгша оной дабаа дээрэхи дүнгүүдые энэ мэтээр шэнжэлжэ, управлени дотороо **ехээр гээгдэжэ ябаһан колхозуудай тоодо «Дружба», Ленинэй нэрэмжэтэ (Михайловка), «Коммунизмын зам», XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозууд тоологдоо**. Тиин ажахы бүхэндэ тооной гээгдэжэ ябаһан һалбаринууд бии байна. Тиимэһээ Хмельницкэ управлениин ажалшадай уряада харюу болгон ажахыгаа хүгжөөхэ хэмжээ ябуулгануудые гансахан гээгдэжэ ябаһан ажахынууд тодорхойлхо бэшэ, мүн бүхы колхоз, совхозуудта тиимэ хэмжээ ябуулганууд табигдаха гэжэ хэлсэгдээ.

2. ТҮРҮҮШЫН АМЖАЛТА

Үнгэрэгшэ жэлэй ноябрь һарада болоһон КПСС-эй ЦК-гай Пленумэй һүүлээр Зэдын үйлэдбэриин управлени, тэндэхи хүдөөгэй партком экономическа талаараа гээгдэжэ ябаһан XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо онсо анхарал табиһан байна. Управлениин мэргэжэлтэд энэ артелиин экономикые һайса шэнжэлжэ, гээгдэлдэ ороһон гол шалтагаануудыень элирүүлжэ, колхозой үйлэдбэриин бүхы һалбаринуудые саашадань хүгжөөхэ хэмжээ ябуулгануудые хараалһан байгаа. Тэдэнь артелиин гэшүүдэй дунда үргэнөөр хэлсэгдэжэ, колхозой хамтын суглаан дээрэ баталагдаад, хүдөөгэй парткомой бюро дээрэ һайшаагдаа бэлэй.

Тодорхойлогдон абтаһан хэмжээ ябуулгануудай ёһоор газар таряалан зүбөөр ашаглаха, ургаса ехэтэй ургамалнуудай тарилгые үргэдхэхэ талаар энэ колхоздо ехэ юумэн хэгдээ. Хэрбээ нёдондо хахалагдадаг газарайнь 17,8 процентые шэниисэ эзэлһэн байбал, мүнөө жэл тэрэнь 37 процентдэ хүргэгдөө.

Хабарай тарилга агротехническа эрхим болзорто, һайн шанартайгаар, үрэһэнэй хүсэд нормо баримталжа үнгэргэгдэһэн байна. Энээниие бэелүүлхэдэнь управлениин мэргэжэлтэд, инспектор-эмхидхэлшэ агроном нүхэр Бальчутов, парткомой инспектор, партийна эмхидхэлшэ нүхэр Калмынин гэгшэд колхозой правленидэ, парткомдо ехэхэн туһа хүргөө.

Тэжээл бэлэдхэлгэ энэ колхоздо хэзээ хэзээнэйхиһээ эмхитэйгээр ябуулагдаа. Тэрэнэй ашаар урда жэлэйхидэ орходоо 1,8 дахин ехэ үбһэн бэлэдхэгдэжэ абтаа.

Таряа хуряалгашье саг соогоо, һайн шанартайгаар үнгэргэгдөө. Гүрэндөө 7 мянган центнер таряа худалдажа, үрэһэ хүрэнгөө хүсэд хаагаад, колхознигуудтаа нилээд ехэ ороо̄һо хубааһан, ниитынгээ адууһа малда үлөөһэн байха юм.

Энэ жэлэй октябриин хорёодоор тус колхозой тоогууд дээгүүр ябахадамнай адхашье ороо̄һон харагдаагүй. Харин ороо̄һо сэбэрлэдэг, ашаалдаг машинанууд сэбэрлэгдээд, ременьнүүдынь абтанхай, жарытэр табяатай байгаа.

Нээрээшье, складууд соогуур харахада, үрэһэнэй таряан хүсэд сэбэрлэгдээд, хадагалагданхай байба. Сусек бүхэндэ үрэһэнэй шанар харуулһан тэмдэгүүд үлгөөтэй. Тэрэнэй олонхидонь үрэһэнэй ургаха шадал 99 процент гэжэ бэшээтэй. Үрэһэнэй халууень шалгажа байха термометр хадаатай.

Мал ажалайшье талаар энэ колхоз байгша ондо түрүүшын амжалта түйлаба. Үнгэрһэн арба һарын туршада нёдондо бүхэли жэл соо һаагдаһан һүнһөө мянгаад центнер ехэ абтаа. Гүрэндэ һү, мяха, үндэгэ худалдаха түсэб амжалтатайгаар дүүргэгдэжэ байнхай. Байгша ондо хэмжээ ябуулгануудаар хараалагдаһанай ёһоор үнеэдэйнь тоо 25 процентээр олошоржо, тэрэнэй һубайрха ушар усадхагдаа тооной. Мүнөө жэл тус колхоз 100 үнеэн бүриһөө адагынь 90 тугал абахаар. Энэнь нёдондонойхиһоо 130 тугалаар олон болоно.

Колхозой мүнгэн олзо доход эрид дээшэлээ. Энэ жэлэй 9 һара соо нёдондо бүхэли жэл соо ороһонһоо ехэ олзо доход абтаа.

Ажалай эмхидхэл, тэрэнэй түлбэри гуримшуулха талаар управлениин мэргэжэлтэд, хүдэлмэрилэгшэд колхозой хүтэлбэрилэгшэдтэ ехэ туһа хүргөө. Эндэ колхознигуудай ажалай түлөөһэн гол түлэб абтаһан продукциин зэргээр үгтэдэг болонхой. Эдэ бүгэдын ашаар байгша оной үнгэрһэн һаранuудта центнер һүнэй өөрынь үнэ 2 түхэригөөр хямдараа.

Иигэжэ гээгдэнги колхозые нэгэ жэлэй туршада урагшань татаха аргатай байһанаа үйлэдбэриин управлениин, хүдөөгэй парткомой хүдэлмэрилэгшэд ойлгожо абаа. Мүнөө энэ дүй дүршэлөө управлениин бусад гээгдэнги колхозуудай экономико хүгжөөхэ хэрэгтэ хэрэглэжэ байнхай.

Б. ГЫЛЫКОВ,
манай тусхай корр.

Түнхэнэй «Сибиряк» колхозой хэлхеэ холбооной таһаг байгша оной июль һара соо коммунис ажалай хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртөө юм. Тус таһаг социалис мүрысөөндэ шалгаржа, 1963 оной гурбан кварталай дүнгөөр хэлхеэ холбооной управлениһээ дамжуулгын Улаан туг абаа. Зураг дээрэ: ахалагша телефонистка Валентина Крутова.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Газар ашаглаха тухай хуули наринаар бэелүүлхэ

Коммунизм байгуулгын шухалын шухала зорилгонуудай нэгэн—хүдөө ажахын продуктнуудые элбэг дэлбэгээр абадаг болохо асуудалые ойрын сагта шиидхэлгэ колхоз болон совхозуудта газараа һайнаар, зүбөөр ашаглаһан дээрэһээ нилээд дулдыдаха байна. Теэдшье бүхы газараа һайнаар ашагладаг болохын тула республикын колхоз болон совхозуудта ехэхэн хүдэлмэри ябуулагдана.

Энээнтэй хамта газар ашаглаха тухай хуулинуудые нарин нангинаар бэелүүлхэ шухала.

Газар эдлэгшэд бултаараан даалгабарита газараа хуулита гуримай ёһоор хэрэглэхэ, ондоо тээшэнь урихэ ёһогүй. Тиихэдээ колхоз болон совхозой газарые дураараа эзэмдэжэ хэрэглэһэн, үриһэн гү, али арендээр үгэһэн эмхи зургаанууд, хүнүүд харюусалгада заатагүй хабаадуулагдаха ёһотой юм.

Теэд иимэ юумэ хээгүй һаамнай, хүдөө ажахыда ехэхэн һаад хохидол ушаруулагдаха бшуу.

Гэбэшье үйлэдбэриин управленинүүдэй болон аймгуйсэдкомуудай зүгһөө хиналтын һуладаһан дээрэһээ зарим колхоз болон совхозуудта газар ашаглаха тухай хуулинууд бүдүүлигээр хазагайруулагдана.

Зарим предприятинуудай болон организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд үйлэдбэридөө хэрэглэхэмнай гээд колхоз болон совхозой газарые өөһэдөө мэдээд эзэмдэһэн байна. Жэшээнь, 1962—63 онуудта Хяагтын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой уһалагдадаг 18 гектар газарые промышленна 6 организацинууд эзэмдээ юм. Тиихэдээ харгы гаргаха, модо ашаха газарнуудые өөһэдөө мэдэжэ тодорхойлһон, уһалууриин һубаг ханаабуудые муудхааһан байна.

Улаан-Үдын үйлэдбэриин управлениин «Гигант» колхозой 127 гектар газар дээрэ «Забайкаллес» комбинадай Шулуутайн леспромхоз модо шэрэхэ харгы өөһэдөө мэдээд гаргаһан, модоной складуудые барюулһан, модо шулуунай үлэгдэл хаяһан байна. Дурсагдаһан 127 гектар газарай 49,8 гектарынь таряанай, 50 гаран гектарынь сабшалангай болон бэлшээриин газар юм. Гадна Шулуутайн леспромхоз тус колхоздо 35,1 гектар таряанай, 5,8 гектар сабшалангай газар аяар 1952 ондо үгэхэ ёһотой аад, үгөөгүй. Энээн тухай СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй заабари бии юм.

Буряадай геологоуправлениин Горячинска геолого-шэнжэлэлтын парти Кабанскын аймагай «Заветы Ильича» колхозой газар дээрэ нефтебаза болон бусад барилганuудые хэжэ, 4 гектар таряанайнь газарые өөһэдөө мэдээд эзэмдэжэрхёо.

Зарим колхоз болон совхозуудта хүдэлмэришэд, алба хаагшад, артелиин гэшүүд газар ашаглаха тухай хуулиие мүн лэ хазагайруулдаг, өөһэдөө мэдээд газар эзэмдэдэг, ниитын газараар буусынгаа талмайе үргэдхэдэг байна. Жэшээнь, Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин «Забайкалец» колхоздо уставаар хараалагдаһанай ёһоор буусын талмайн хэмжээ 0,50 гектараар тогтоогдоо юм. Теэд үнэн дээрээ зарим колхознигууд (Н. Евтокимов, М. Калашников болон бусад) 0,70—0,95 гектар хүрэтэр газар эдлэнэ.

Кабанскын үйлэдбэриин управлениин «Прибайкалец» колхоздо Шетуков гэдэг 1,1 га, Мелентьева гэдэг 0,95 га газар ашаглажа байдаг.

Колхозуудта ниитын газарые урихэ ябадал үшөө юун дээрэ харагданаб гэхэдэ, предприятинуудай болон эмхи зургаануудай хүдэлмэришэд болон алба хаагшад бууса шадарайнгаа газарые тогтоогдоһон хэмжээнһээ хэтэрүүлдэг. Жэшээнь, «Заганский» колхоздо АТК-гай контролер Филатов гэгшэ ажаһуудаг. Тэрэ хоёр ондоо "тээ газар эдлэдэг. Мүн СМУ-4 эмхиин хүдэлмэрилэгшэ Иванова гэдэгэй гансаараа 0,45 гектар газартай байһаниинь элирүүлэгдээ. Дурсагдаһан колхозой газар дээрэ ажаһуудаг хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай 14 ажахынууд тус тустаа 0,15 гектарай орондо 0,20-һоо 0,50 гектар хүрэтэр газар эдлэнэ.

Газар зүбөөр ашаглаха тушаа правлени болон шалгалтын комиссиин зүгһөө хиналта, бүридхэл муугаар табиһан лэ колхозуудта иим бузагай баримтанууд тохёолдоно.

Зарим колхозуудай, совхозуудай сомсоведүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй милициин болон прокуратурын хүдэлмэрилэгшэдэй хамаараагүй дээрэһээ зарим хүнүүд өөһэдөө мэдээд сабшалангай газар эзэмдэһэн байна. Жэшээнь, Турантайн сельпогой хүдэлмэрилэгшэ Сухих, Итанцын леспромхозой хүдэлмэришэн Липин гэдэг Кабанскын үйлэдбэриин управлениин «Прибайкалец» колхозой газар дээрэһээ тус тустаа 10 центнер үбһэ сабшажа абаа. Баян-Гол тосхондо ажаһуугшад Зэдын үйлэдбэриин управлениин «Родина» колхозой газар дээрэһээ аяар 100 центнер үбһэ өөһэдтөө хуряагаа. Чисаанын совхозой фермые эрхилэгшын зүбшөөлөөр Хуртэйн леспромхозой хүдэлмэришэд гүрэнэй газар дээрэһээ аяар 120 центнер үбһэ сабшаа.

Түнхэнэй болон Хяагтын үйлэдбэриин управлениңүүдэй колхоз болон совхозуудта газар ашаглаха тухай хуули мүн лэ хазагайруулагдаа. Совхозой газар дээрэ үбһэ сабшахыень Саянай совхозой отделениие эрхилэгшэ нүхэр Полхонов гэдэг хэдэн хүнүүдтэ хуули бусын зүбшөөл үгэһэн байха юм. Тэрэнэйнгээ түлөө Полхонов гэдэг сүүдтэ үгтэнхэй.

Хяагтын управлениин Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Цыдыпов ниитын газар дээрэ Гусиноозерск хотын аяар 29 хүнүүдтэ үбһэ сабшуулаа. Тэрээнэй эсэстэ сабшалангай 12 гектар миин хосороо. Дурсагдаһан хотодо ажаһуудаг, мал баридаг Черноярова, Ефимов болон бусад колхозой газар дээрэ тус тустаа 15—20 центнер үбһэ хуряажа абаһан байгаа бшуу. Энэ жэшээ баримтанууд юу харуулнаб гэхэдэ, зарим хүнүүд колхоз болон совхозой газар дээрэһээ хуули бусаар, түлөөһэгүйгөөр үбһэ тэжээл хуряажа абаад, үмсэдөө хэтэрмэ олон мал барижа байна.

Милициин болон прокуратурын органууд дурсагдаһан хүнүүдэй сабшаһан үбһые һөөргэнь абажа, ниитын ажахынуудта бусаажа үгөө, зэмэтэ нюурнуудые сүүдэй харюусалгада хабаадуулаа.

Хэнэйшье мэдэһээр үмсэдөө баригдадаг бүхы малнууд колхоз болон совхозуудай газар дээрэ бэлшээгдэнэ ха юм. Теэд энэ бэлшээриин газарые һайжаруулхын тула жэлһээ жэлдэ ехэ мүнгэ зөөри гаргашалагдабашье, тэхэрюулэгдэнэгүй. Энээн тухайда наринаар бодожо үзэхөөр болоо.

Бэлшээриин болон уһалууриин газарта малаа ябуулһанайнь түлөө түлөөһэ абадаггүйшье баримтанууд али олон үзэгдэнэ ха юм. Энээниие мүн лэ ойрын сагта гуримшуулха шухала. Тиихэдээ бэлшээриие, тэрээнэй хэмжүүр талмайень тон наринаар тодорхойлжо үгэхэ хэрэгтэй. Колхозуудай правленинүүд болон шалгалтын комиссинууд, совхозуудай директорнууд, сомсоведүүд хадаа буусын болон бэлшээриин газарнуудые ашаглаха талаар нарин шангаа гурим тогтоохо; ниитын газарые эзэмдэхэ, хуули бусаар хэрэглэхэ баримтануудые усадхаха ёһотой.

Тэрэшэлэн газарые ашаглалга тушаа үйлэдбэриин управленинүүд, райгүйсэдкомууд, прокуратурын органууд хиналтаяа шангадхаха, газар тухай хуулинуудые бэелүүлхэ ябадал хангаха ёһотой.

Б. ЦЫДЕНЖАПОВ,
Буряадай АССР-эй прокурор, юстициин ахалагша советник.

Ажалай түрүүшүүлдэ алдар соло

ХОДОДООЛ МАГТААЛТАЙ ЯБАҺАЙ

Баян-Гол гээшэмнай ёһотойл үлзы һайхан, баян дэлгэр нютаг юм даа. Үргэн уужам тала дайдаарнь үбэл зунгүй олон мянган хони мал атарлан бэлшэжэ, захагүй үргэн таряалан дээрэнь алтан шара шэниисын далай долгилон байдаг лэ.

Тиин энэ нютагнай гансахан үхэр мал, ороо̄һо таряагаараа суурхадаг бэшэ, харин тэдэниие өөһэдынгөө алтан гараар ургуулжа, үдхэжэ байдаг ажалша бэрхэ хүнүүдээрээ үнинэй алдаршанхай. Тиимэ эрхим түрүү хүнүүдэй нэгэн тухай эндэ тобшохоноор хөөрэхые хүсэгдэнэ.

Мүнөө Баян-Голой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой үүлтэртэ малай фермын үхэрэйнь ута уужам байранууд соогуур гү, али һаалишадай байдаг һаруул гоё байшан гэрнүүдэй нэгэндэ ороо һаатнай, үндэршэг нарин бэетэй, гуша гарамгай наһанай эхэнэр бусад нүхэдөөрөө ажаллажа, үгышье һаа амаржа байхал. Энэмнай гансашье колхоздоо бэшэ, бүхы Баргажанайнгаа управлени дотор мэдээжэ болоһон һаалишан Цындэма Дашиева гээшэ.

Цындэма бүри бишыханһаа хойшо эхэ эсэгээ дахаад, үхэр мал харалсажа, ажалай амта нилээд үзэжэ энэ болоо. 1940-өөд онуудта бүхы бүһэтэй зонойнгоо Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда мордоходо, нютаг соогоо үлэһэн үбгэд хүгшэд, эхэнэрнүүд, үхибүүд лэ хамаг хүдэлмэреэ даажа абаа ха юм. Тиихэдэ Цындэма 6-дахи класста һуража байһан аад, колхозойнгоо правлениин зууршалгаар трактористын курсада ошоо һэн. Тэрэнээ дүүргэжэ ерээд, трактористаар хүдэлжэ байтарынь дайншье түгэсэжэ, эрэшүүл амгалан ажалдаа бусаа.

— Бидэ эхэнэрнүүд, басагадууд «түмэр хүлэгэй» хүдэр жолоо эрэшүүлээр буляалдажа байхамнай гү даа, өөһэдынгөө диилэхэ хүнгэн ажалда орожо, һаалишан болоо бэлэйбди,—гэжэ нүхэр Дашиева хөөрэдэг.

Тэрэ гэһээр мүнөө хүрэтэр үүлтэртэ малай фермэдэ хүдэлжэ ябана. Түрүүшын жэлнүүдтэ тиимэшье ехэ һайн амжалта түйлажа бираагүйшье һаа, хайшан гэбэл, һү ехээр һааха, үнеэдээ ходо тобир тарган байлгаха, һубайруулхагүйб гэжэ сэдьхэжэ ябадаг байгаа. Илангаяа түрүүшүүлэй дүй дүршэлөөр ходо һонирходог бэлэй. Үнеэдые эдеэлүүлхэ, харууһалха, зүбөөр һааха тушаа зоотехнигэй заабари һайнаар шудалаад, тэрэниие жэншэдгүй бэелүүлжэ һураа. Үнеэдэй дэлэн бүлеэн уһаар угаажа, гараараа зохидоор эльбэжэ, нидхэржэ, һайнаар һааха гээшэ аргагүй ехэ ашатай туһатай юм байна гэжэ ойлгоо.

— Нэгэшье үдэр залхуураа һаа гү, али бүлеэн уһан, зөөлэн хуурай аршуул үгы байба гээд, үнеэдэй хүхэ дэлэн угаан аршангүй, мүртэй нидхэрэнгүй һаабалшни, үнеэд хараа байса һүеэ татадаг. Хүхэ дэлэнгыньшье хаха унажа, хатуу, муу болошохо юм,—гэжэ Цындэма хэлэдэг.

Үнэн зүрхэнһөө оролдон, эрхимээр ажаллаһанай ашаар түрүүшынхеэ 1956 ондо үнеэн бүриһөө 2000 литрһээ дээшэ һү һаагаа.

— Тэрэ үедэ һаалишан гансахан үнеэдээ һааха бэшэ, үшөө хажуугаарнь нарай тугал абалсажа, тэдэнээ уһалха, ундалуулха ажалтай байгаабди. Харин һүүлэй жэлнүүдтэ тугалшадаар тусгаар хүнүүд табигдажа, бидэ һаалишад гансал үнеэдээ һааха ажалтай боложо, һүншье ехэ һаагдана,—гээд тэрэ зугаална.

1958—59—60 онуудта республикынгаа һаалишадай дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлжэ, хэдэн удаа үнэтэ шан, магтаал хүндэдэ хүртөө. Мүн эрхим ажалайнгаа түлөө правительствын шан —«Хүдэлэлэй тэмдэг» орден абаа юм. Гадна Эхэ оронойнгоо түб хото Москва ошожо, СССР-эй арадай ажахын түйлалтануудые харуулһан выставкэ үзэжэ ерээ.

Цындэма Дашиева гансахан өөрынгөө даажа байһан 15—20 үнеэдые хараад лэ һанаа амархан, бэеэ сүлөөхэн ябадаггүй. Фермэдээ бии байһан дутагдалнуудые усадхалсаха, залуу нүхэдтэ туһалха, һаалишанай мэргэжэлдэ һургахые оролдодог. 1960 оной эхеэр фермэдэ залуухан басаган Елизавета Соднопова хүдэлжэ эхилээ. Энэ басагантай зэргэлжэ хүдэлхэдөө, Цындэма өөрынгөө үнэтэ сагые хайрлангүй, хашаргүйгөөр туһалжа, хэрэгтэйень заажа үгэдэг һэн. Баян дүй дүршэлтэй, үнэн сэхэ һаалишантай зэргэлжэ хүдэлхэдөө Елизавета басаганшье һаалишанай ажалай онол аргые түргэнөөр ойлгожо, шадабаритай болоо. Тиигэжэ удангүй өөрынгөө багшые ахин, колхоз, управлени соогоо түрүү зэргэдэ гараа.

— Һурагшадтаа ахигдааб гэжэ гомодохо аалши? Бүрил һайн ха юм. Шадахадал эрхим түрүү хүнүүд олошоржо байг лэ. Бидэнэй бултанай оролдосото ажалаар артель, аймаг, Эхэ орон, арад зомнай улам баяжахал,— гээд, Цындэма омогорхон хэлэдэг.

Байгша оной үнгэрһэн 10 һарада нүхэр Дашиева даажа байһан 17 үнеэдэйнгээ тус бүриһөө дунда зэргээр 2700 гаран литр һү һааба. Бүхыдөө Баян-Голой фермынхид һү һааха жэлэйнгээ түсэб Агуу Ехэ Октябриин 46 жэлэй ойдо дүүргэжэ, эрхим үрэ дүн түйлаа. Энээндэ һаалишан Цындэма Дашиевагай хубита яһала бии. Ерэхэ 1964 ондо һү, тоһо—сагаан эдеэгээ улам ехээр дэлбэрүүлжэ, бүри һайн амжалта түйлахыень энэ нүхэртэ хүсэе.

С. Очиров.

ХАРААЛЬҺАНАА БЭЕЛҮҮЛЖЭ, ЗОРИҺОНДОО ХҮРЭБЭ

Эдэбхи үүсхэлшэд тухай

(Түгэсхэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта)

«Таниие турэһэн үдэрөөр... амаршалнабди, элүүр энхэ, жаргалтай ажаһуухыетнай, ...мэридөө амжалта түйлахые... хүсэнэбди» гэһэн үгэнүүд... ТЭЦ-эй директор Поленов, ...комой түрүүлэгшэ Гаськова, ...бюрогой секретариин орлог... Орехов гэгшэдэй гар та... ...тай гоё һайхан открыт... хүдэлмэришэнэй түрэ... үдэртэнь, ажаллажа бай... газартань барюулагдадаг бо...

Зарим нэгэн түрэһэн үдэр ...гаа өөрөө хэрэгсээнгүйшье ...а магад, харин сугтаа хү... ...эг нүхэдэйнь, дирекциин, ...бюрогой, завкомой анхарал ...уулжа, амаршалжа байһан... баярлан, бүри һайнаар ...лахые оролдоно. Социалис ...сөөндэ эрхимлэһэн, ниитын ...да эдэбхитэйгээр хабаадаһан ...шүүл гурбан хоног бүхэндэ ...үлэгдэжэ, «Манай замай... залууршад» гэһэн гаршаг... самбарта бэшэгдэнэ. Һайн... һүүлээрхи үе соо электр... ...электромонтер Петр Гор... турбинын машинист Васи... Стряпунин шалгаржа, тэдэ... нэрэ обог эндэ бэшэгдээ. ...бүгэдэ хадаа хүдэлмэришэ... эдэбхи үүсхэл, урма зориг ...уулха, социалис мүрысөөнэй ...хүсэ нүлөө дээшэлүүлхэ ...тэ ехэ удха шанартай.

— Бидэнэр Эрхүүгэй 5-дахи ...коллективтэй үнинэй мү... ...бди,—гэжэ завкомой тү... ...гшэ Н. М. Гаськова хөөрэ... ...мэ мүрысөөн ехэ аша ту... Абаһан уялгаа хэр зэргээр дүүргэжэ байһые хинан шалгахын, мүрысөөнэй дүн согсолхын тула манай түлөөлэгшэд Эрхүү ошоно, тэдэнэр манда ерэжэ, ажалайнгаа дүй дүршэл хаалан абалсанабди. Энээнһээ урда түйлаһан үрэ дүмнай адлирхуу һэн. Харин мүнөө бидэнэр мүрысэдэг нүхэдөө ахижа гараабди, коммунис ажалай коллективэй хүндэтэй нэрэ солодо хүртөөбди гэжэ омогорхохо зуураа, түйлаһан амжалтаараа һанаагаа амархагүй, арга боломжоёо элирүүлэн хэрэглэхые манай хүдэлмэришэд оролдохол байха,—гэжэ мэдүүлбэ.

Ажал хэрэгээ бүтээсэтэйгээр урагшань ябуулжа, арадай ажахыда, арад зондо тон шухала электрын элшээр хангахые оролдожо байһан хүдэлмэришэд бултадаа шахуу һуралсан, эрдэм мэргэжэлээ дээшэлүүлнэ. Тэдэнэй зариман коммунис ажалай һургуулида, техническа, политическа һуралсалда хабаадалсана, техникум, институдуудта һуралсана. Энэньшье ойлгосотой. Тэдэнэй дүүргэдэг ажалай 77 процентнь автомат аргаар бүтээгдэдэг болоод, тусхай бэлэдхэл, мэргэжэл шадабари хэрэгтэй ха юм. Хуушарһан автомадые электронно блогуудаар һэлгэхэ хүдэлмэри һүүлэй үедэ үргэнөөр ябуулагдажа байнхай.

Энэ хэрэгтэ уралан нарижуулагшадай дүүргэхэ үүргэ ехэ. Зургаан хүдэлмэришэн бүхэнэй нэгэниинь уралан нарижуулагша байха ёһотой гэһэн эрилтэ өөһэдынгөө урда табинхай. Харин инженерно-техническа хүдэлмэрилэгшэ бүхэн үйлэдбэреэ оньһожоруулха, автомат түхеэрэлгэ тодхохо асуудал амжалтатайгаар шиидхэхын тула уралан нарижуулагша болохо үүсхэл гаргагдаад, дэмжэгдээ. Эдэ хүдэлмэришэд үйлэдбэридэ ехэ туһатай дурадхалнуудые оруулан, арьбалалта хэхэ арга хангаха, тиигэжэ өөһэдынгөө абадаг бүхы салин харюулха гэжэ шиидэбэд.

ТЭЦ-эй хүдэлмэришэдэй коммунис ажалай алдар солоёо нэрлүүлэн, саашадаа бүри ехэ амжалта түйлаха байһаниинь дамжаггүй.

С. Бардамова.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Теплоэлектроцентралиин профсоюзай заводской комитедэй түрүүлэгшэ Н. М. Гаськова (дундань) турбинын машинист К. Кириенко (зүүн гарһаа), тэрэнэй туһалагша Е. Тимошенко гэгшэдтэй хөөрэлдэжэ байна. Баруун гарһаа: ТЭЦ-эй шэнэ барилга харуулагдана.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

Уран зохёолой үдэшэ

Хориин дунда һургуулиин 7-дохи «а» классай уран зохёолой кружогто хабаадагшад, һаяхан уран зохёолой үдэшэ үнгэргэбэ.

Хоца Намсараевай уран зохёолой зам тухай һурагша Батуев Баир, Чимит Цыдендамбаевай зохёолнууд тухай Рыбдылов Эрдэни, Александр Жамбалдоржиевай рассказууд тухай Санданов Миша гэгшэд суглараашадта һонирхолтойгоор хөөрэжэ үгэбэ. Һурагшадай үдэшэдэ уригдаһан үнинэй поэт Батр Базарон яажа бэшэжэ эхилһэн тухайгаа хөөрөө.

Удаань һурагшад буряад поэдүүдэй шүлэг, баснинуудые уншаһан, буряад арадай дуунуудые дуулаһан байна. Литературна викторинэдэ эдэбхитэйгээр хабаадаһан Батуев Баир, таабари хэлэлгэдэ шалгарһан Бальжирова Дулмажап, Жамьянов Дашидондок гэгшэд шанда хүртэбэ.

Түгэсхэлдэнь элдэб зугаа наадан эмхидхэгдээ.

А. Содномов.

Социалис оронуудаар

ТҮРҮҮШЫН МИЛЛИОН ТОННО НЕФТЬ

БУДАПЕШТ. Советскэ Союзһаа «Дружба» нефтепроводоор миллион тонно нефть аха дүү Венгри руу эльгээгдэбэ.

Венгриин газар дээгүүр нефтиин соргонуудай татагдаһаар жэл болоо. Социалис оронуудай харилсан туһалалсаалгын харилсаа холбооной һүлдэ тэмдэг болоһон тус нефтепровод энэ үеын турша соо таһалгаряагүй хүдэлжэ байна. Советскэ Союзһаа Венгридэ эльгэгдэдэг нефтиин гурбанай хоёр хубинь тус нефтепроводоор ябуулагдадаг болоо. Энэнь нефть зөөлгын гаргашые нилээд хямдаруулжа, хэдэн олон цистернүүдые сүлөөлжэ үгэнэ.

НҮХЭДЭЙ ТУҺАЛАМЖААР

УЛААН-БААТАР. Хонинной арһа эдлэжэ, шеврет болгодог шэнэ завод Улаан-Баатарай промышленна комбинадай талмай дээрэ баригдажа эхилээ. Тус завод барилгада Чехословаки техническэ туһаламжа үзүүлнэ.

Тус завод жэлдээ 1,5 миллион хонинной арһа эдлэжэ гаргаха.

СОВЕТ НОМУУДАЙ ДЕКАДА

СОФИ. Совет номой декада Болгарида эхилээ. Уншагшад совет уран зохёолшодой номуудаар ехэ һонирходог болоо. Һүүлшын 18 жэлэй турша сооород ба совет уран зохёолшодой 6.700 зохёол 50 миллион хэһэг тоотойгоор хэблэгдэн гаргагдаа. Энэнь тус үедэ Болгарида хэблэгдэһэн бүхы номуудай 20 процент болоно.

Ниитэ политическэ номууд, нэн түрүүн В. И. Ленинэй зохёолнууд ехэ һуури эзэлнэ, удаань научна номууд, уран зохёолнууд болоно. Жэл бүриород хэлэн дээрэ хэблэгдэһэн 15 мянган ном тусхай номой магазинуудта худалдаанда ородог.

ХАНИ ЁҺОНОЙ ЭСТРАДА

ВАРШАВА. Польшын Культурын болон искусствын министерствын үүсхэлээр социалис оронуудай эстрадна театрнуудай директорнуудэй зүблөөн эндэ болобо. Европын социалис оронуудай мэдээжэ эстрадна артистнуудые хабаадуулан уран һайханай ехэ программа бэлэдхэхэ гэһэн зорилго зүблөөнэй үмэнэ табигдаа. Тус программадань алдаршаһан дуунууд, хатар, хүгжэмэй зохёолнууд ороxо юм.

Ерэхэ жэлэй эхинһээ «Хани ёһоной эстрада» Польшодо зүжэгөө харуулжа эхилхэнь. Удаань бүхы социалис гүрэнүүдээр аяншалха юм.

СОВЕТ ФИЛЬМНҮҮД ХАРУУЛАГДАНА

ХАНОЙ. Агууехэ Октябриин социалис революциин 46-дахи жэлэй ойдо зорюулагдажа, совет фильмнүүдэй заншалта недели үнгэрөө. «Балтикын депутат», «Гурбадахи тайм», «Кутузов» «Басагад», «Адуушанай дуун», «Минии баяр» гэһэн картинанууд ДРВ-гэй ниислэлэй кинотеатрнуудта харуулагдаа.

ПХЕНЬЯН. В. И. Ленинэй хэтэ мүнхэ үзэл суртал, революционно ажал ябуулга, совет арадай революционно тэмсэл тухай фильмнүүдые Агуухэ Октябриин социалис революциин 46-дахи жэлэй ойтой дашарамдуулан КНДР-эй городуудай, уезднүүдэй, хүдөө газарнуудай кинотеатрнуудта харуулагдаа.

«Ленин 1918 ондо», «Ленин Октябриин үедэ», «Эхэ», «Агууехэ гражданин», «Коммунист» ба бусадшье фильмнүүд ниислэлэй кинотеатрнуудта харуулагдаба.

АХА ДҮҮ ХАНИ БАРИСААНАЙ ҺАРА

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). Монгол-совет хани барисаанай ёһо заншалта һара МНР-тэ дүүрэбэ.

Һарын үдэрнүүдтэ промышленна үйлэдбэриин, госхозуудай зуугаад мянган хүдэлмэришэд, хүдөө ажахын нэгэдэлнүүдэй ажалшад Советскэ Союз тухай лекцинүүдые шагнаһан, совет арадай ажал, ажабайдал тухай фото-зурагай выставкэнүүдые хараһан, Монголдо хүдэлжэ байһан совет мэргэжэлтэдтэй уулзалгануудые хэһэн, совет кинофильмнүүдые хараһан байха юм.

Хари гүрэнүүдтэй хани барисаа, соёл культурын холбоо байгуулха совет бүлгэмүүдэй союзай, совет-монгол хани барисаанай бүлгэмэй делегаци һарын үедэ хэгдэһэн хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаба. Совет делегациин гэшүүд монголой ниислэлэй үзэсхэлэн һайхан юумэнүүдтэй танилсаа, промышленна предприятинуудаар ябаһан, Улаан-Баатарай олониитын түлөөлэгшэдтэй уулзаһан юм.

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ ТУҺАЛАМЖААР

Сантьяго-де- Куба шадар Эль-Христо гэжэ газарта сэсэрлигүү дээр хүреэлэгдэһэн, мүнөө үеын архитектурын шэнжэ тухэлтэй гоё байшангууд богонихон болзор соо урган бодоо. Энэмнай Советскэ Союзай туһаламжаар баригдаһан горнорудна промышленностиин хүдэлмэришэдые бэлэдхэдэг шэнэ һуралсалай центр гээшэ. Тус һургуули Владимир Ильич Ленинэй нэрэ абажа ябадаг юм.

Энэ һуралсалай центр Кубада эгээн томонуудайнь нэгэн юм. Мүнөө эндэнь 500 һурагшад һураха аргатай, ерэхэ жэл 1000 болохо. Советскэ Союзһаа эльгэгдэһэн мүнөө үеын тухеэрэлгэ, испан хэлэн дээрэ бэшэгдэһэн номууд, магнитофон, киноустановко гэхэ мэтээр гүйсэдөөр хангагданхай. Жэлэй эхиндэ, барилгын үшөө дүүрээгүй байхада, хэшээлнүүд эхилээ. 230 хүнүүд мүнөө үедэ тэндэнь һуража байна. 8 янзын мэргэжэлтэдые, тэрэнэй тоодо электровозуудай машинист, экскаваторщик, электромонтёр, тэһэлэгшэдые бэлдэжэ байна. Ноябрь һараһаа үшөө 200 хүн гагнууршад, токарь болон фрезеровщигуудай мэргэжэл шудалжа эхилхэнь. Бүлэг совет багшанар, үйлэдбэриин һуралсалай мастернууд тэдэниие һургана, мүн СССР-тэ һураһан кубинецуудшье тэдэнэй дунда бии.

В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ һуралсалай центр 5 мянга гаран дүрбэлжэн метр талмай эзэлдэг. Эндэнь олон олон мастерскойнууд, горно машинануудай лабораторинууд, һуралсалай кабинедүүд, экскаваторщигуудые, электровоз жолоододог машинистнуудые бэлэдхэхэ хоёр полигон бии юм.

Эль-Христодохи һуралсалай центрэй барилгын хүдэлмэриин түгэсхэгдэһэн тухай протокол Кубын, СССР-эй түлөөлэгшэд батална. Протоколдо гар табилгын үедэ Кубын Республикын гэгээрэлэй министр Армандо Харт байлсаба. Тэрэ совет мэргэжэлтэдэй хүдэлмэридэ үндэр сэгнэлтэ үгөө. «Энэ һургуули Кубын арадтай совет арадай һаналаа нэгэдэнги байһые харуулна. Энэнь коммунис общестывын үедэ һургуулинуудай шэнжэ тухэл ямар байхаб гэжэ харууһан ульгэр жэшээ манда боложо үгэнэ», — гэжэ тэрэ хэлээ.

(ТАСС).

Һайхан лэ газартай юм, Аха нютаг

ШУДАРГЫ МОТОРИСТ

Ямпил бага наһанһаа юумэ дархалха дуратай, баабайнгаа юу хээ тоншоходо тэрэнииень миин хараад һуухагүй, хамһалсаһан, хэлсэһэн хэбэртэй байдаг бэлэй...

Нютагтаа колхозой тогтоходо, борбогорхон хүбүүн ехэ хүхюутэйгээр машинануудта һуужа, колхозойнгоо үбһэ, талха таряа хуряалсагша һэн. Тракторнуудай бии болохотойнь сасуу трактористын курсада һуралсажа, механик-трактористы мэргэжэлтэй болоод, колесно трактораар колхозойнгоо тарянай газарые элдүүрилсэдэг байгаа. Удаа дараалан ехэ тракторнуудай гарахада, бүришье ехээр баярлан, хэдэн арбаад жэлдэ трактористаар хүдэлмэрилжэ, Худанайнгаа талые урбуулан хахалалсагша бэлэй даа... Тиигэжэ байтарнь гартаа эдитэй, шадабари ехэтэй, ямаршье машинын мотор заһабарилхагаа бэрхэ, шадамараарнь тухайлжа, колхозой правлени моторнуудые заһабарилха ажалтан болгоо һэн. Тэгэд тэрэл ажалаараа мүнөөшье хүрэтэр Хэжэнгынгээ совхозой гурбадахи отделени дээрэ таряа сэбэрлэхэ, талха татаха, модо хюрөөдэхэ гэхэ мэтын элдэб моторнуудые хүдэлгэдэг, эдэбхи ехэтэй механик-моторист юм. Энэ нүхэр 50 наһаяа шахажа ябабашье, гэрһээ 7 километрэй газарта ошожо хүдэлмэрилхэдөө, үбэл, зун хүйтэн, халуун хамаагүй, мотоциклаараа гүйлгэжэл ябадаг.

— Тоог дээрэмнай даншье үсөөн зон хүдэлнэ даа. Олон болоо һаа, үрэһээ дүүргэхэ һэмди,—гэжэ Ямпил Цыдыпов шанална.

Ц. Токтохоев.

Аха гээшэ үргэлжэдөө хада уулатай, гүн хүбшэ тайга, хүйтэн уларилтай нютаг ёһотой гээд энээн уруу ябажа үзөөгүй хүн бодожошье магад. Үнэндөө тиимэ бэшэ. Аха мүрэнэй хоёр бэеэр нуга тохой болон нэмжыһэн тала майлашье яһала элбэг юм. Гол газарта уларилыншье намдуу, яһала дулаан байдаг.

Зүгөөр ехэнхи тала майланууд элдүүрилэгдэдэггүй байна. Хэрбээ тэжээлэй капуста, саахарай свёкло, хартаабха, турнепс гэхэ мэтын ургамалнуудые тараад туршаа һаа болохо байгаа гэжэ һанагдадаг. Урдань хартаабха тарижа, яһала һайн ургаса хуряажа аб... һан байха. Туршалгашье х... дэг хүнүүд Аха нютагт... най бии.

Газар баялигаа үрэ үгэ... тэйгөөр ашагладаг боло... гэһэн партиин, засаг түр... заабари манай ахаархи... мүн лэ сэхэ хабаатай з... болоно. Тиимэһээ энэ ас... дал тушаа хөөрэлдөөн ... лохо бээз гэжэ найдагда...

Хэлэһэнээ баримтал... тула «Улаан Аха» колхо... Хужар гэжэ нютагай орш... тойрониие фото бол... буулгажа эльгэбэб.

Д. Дугаро...
«Улаан-Аха» колхозой Ху... нютаг.

Авторай фото...

Баргажанай үйлэдбэриин управленид...

МОСКВА ОШОНО

Ажал хүдэлмэридөө амжалта туйлаһан түрүүшүүлнай һүүлэй үедэ Эхэ оронойнгоо ниислэл—Москва хото, арадай ажахын туйлалтануудые харуулһан выставкэдэ ошодог болонхой.

25 жэлэй туршада трактористаар ажаллажа ябаһан Дыжыдма Хобраковна Раднаева түрэл Дэрээнэйнгээ совхозой путевкоор Москва ошоод ерээ.

Мүн энэ совхозой суута луговод Галсан Хориганов мэнэ һаяхан Москва мордобо. Нүхэр Хориганов гансашье суутай болоһон луговод бэшэ, мүн хонишодой ажахын тоосоото бригадын түрүү бригадир гээд дэлгэр баян Дэрээн соогоо нэрэтэй солотой болонхой.

— Түрэл оронойнгоо ниислэл хото түрүүшынхеэ гаража ябанаб. Аргагүй баяртайб,— гээд Галсан Тангарович хөөрэнэ.

ХУРАМХААНАЙ АНГУУШАД

Энэ зун манай Баргажан нютагта хура бороон багаар орожо, нэгэ зарим нуур намагууд хаташоо юм. Энээнһээ уламжалан үнэтэй сэнтэй арьяатан болохо ондатра тон хомор болоһон. Гэбэшье Хурамхаанай ангуушад намарай агнуурин эхилхэһээ хойшо ондатрын һайн шанартай олохон арһа гүрэндөө тушаагаа.

Үнинэй ангуушад Василий Толстиков, Михаил Казанцев, Ан. Ларионов гэгшэд 1000 гаран ондатрын арһа тушаажа, ангуушадай дундаһаа түрүү зэргэдэ гараба.

АЖАЛАЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ ТУХАЙ РАДИОГООР ДАМЖУУЛАГДАНА

Аймагаймнай түб һуури Баргажанһаа гарагай дүрбэдэхи үдэр бүхэндэ ажалай түрүүшүүл тухай радиогоор дамжуулдаг юм. Ажал хүдэлмэридөө амжалта туйлаһан хүнүүдэйнгээ нэрэ солотой, тэдэнэй хэһэн бүтээһэн хэрэгүүдтэйнь холын отара, гүүртэнүүдэй хонишод, малшад танилсана.

Радиодамжуулгада врачнууд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, багшанар эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Тэдэнэр элдэб темэ дээрэ лекци, хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэнэ.

ҮДЭШЫН ҺУРГУУЛИДА

Үдэшын һургуулинуудай хэшээлнүүд эхилһээр һараһаа үлүү болобо. Хурамхаанай совхозой нэгэдэхи ба хоёрдо... отделенинүүдэй хүбүүд, басаг... ажалайнгаа һүүлээр Хурамхаан... арбан нэгэн жэлэй һургуули... дэргэдэ нээгдэһэн үдэшын һу... гуулида һуранад. Мүн тус һу... гуулида барилга-хабсаралгын г... бадахи управлениин залууш... һуралсана.

ҺУРАГШАДАЙ ПАТРУЛЬ

Хурамхаанай арбан нэг... жэлэй һургуулиин дэр... комсомол, залуушуулай дунда... һурагшадай патруль эмхидхэгд... хэй. Һурагшадай патруль ... шын 6 час 30 минутһаа 9 ... болотор ажалладаг заншал... Тэдэнэр һургуулиин байшан ... хи арит сэбэрые, хэшээлнү... һүүлээр классуудай хэр зэр... сэбэрлэгдэһые, кружогуудай ... шээлнүүдые шалгадаг юм. ... үдэшэ орой болоһон хойно за... үхибүүдэй үйлсөөр зайжа ... хыень хоридог байна.

Нигэжэ һурагшадай патрул... гэшүүд һургуулиингаа комсо... лой организацида горитойхон ... һаламжа үзүүлжэ байдаг бол... хой.

Г. Бадмаев.

Хүршэнэрэймнай һонин

УЯЛГАЯА ДҮҮРГЭБЭ

«Сут-Холь» гэжэ совхоз ноһо гүрэндэ худалдаха жэлэйнгээ түсэб амжалтатайгаар дүүргээ. Гадна тус совхоз түсэбэйнгөө ёһоор 670 тонно һү худалдаха байһан аад, 680 тонно худалдажа, абаһан уялгаяа дабуулан гүйсэдхэбэ.

Октябриин һайндэрэй урда тээхи мүрысөөндэ оролсоһон һаалишад һү абалгые дээшэлүүлхын түлөө тэмсэл, эрхим амжалтануудые туйлаа. Жэшээнь, һаалишад О. Шортак, О. Ензак, Д. Серен гэгшэд үнеэн бүриһөө 1400 килограмм һү һаажа, жэлэйнгээ түсэб дүүргээ. Тиихэдэ һаалишан Шондайты эгээн ехэ һү һааһаараа эдэнэрэй дунда шалгарба.

(«Тувинская правда» газетэһээ).

ОЛОНИИТЫН ХҮСӨӨР

Налды тосхоной ажалшад олониитын хүсөөр хүдэлмэришэн залуушуулай үдэшын һургуули эмхидхэхэ гэһэн дурадхал оруулһан байгаа. Тэрэ дурадхалынь һайшаагдан дэмжэгдэжэ, тиимэ һургуули тогтоогдоо. Урда Яхадай комплексно экспедициин геологобэдэрэлгын партиин түрүү хүдэлмэришэд ажалһаа таһарангүй тэрэ һургуулида һуралсажа, эрдэм мэдэрэлээ дээшэлүүлэн, дунда һургуулитай болохын түлөө шармайна.

Тус һургуулиин хэшээлнүүдые геолого-бэдэрэлгын партиин хүтэлбэрилэгшэ Кузнецов, геологууд Стефанова, Кошляк, врач Игнатьева, нютагай һургуулиин багша Трапозникова болон бусад ябуулна.

ОЛОН УНАГАД

Алексеевска үйлэдбэриин управлениин Петр Алексеевэй нэрэмжэтэ колхозой адуушан Огучуяровай даадаг звено 104 толгой гүүнһээ 91 унага абажа, һайнаар түлжүүлөө. Энэнь нёдондонойхидо орходоо нэгэ хахад дахин олон болоно.

Звеногойхид үбэлжэлгэдөө һайнаар бэлдээ.

(«Социалистическая Якутия» газетэһээ).

Шатар

ТАБАДАХИ УУЛЗАЛГА ДҮҮРЭ...

Шатараар Буряадай АССР-эй түрүү һуури эзэлэлгын табадахи уулзалгада Сумкин Самарин хоёрой наадаһан парти шанга тулалдаагаар үнгэрөө. Сумкин хүрэһөөр хүбүүгээ үгэжэ ерээд, нүгөөдынгөө ноёндо добтолхо зам гаргаба. Самарин тон зүб хамгаалалга хээ. Тиихэдэнь Сумкин добтолгоёо шангаар үргэлжэлүүлхэ аргагүйдөө. Хүбүү, бодонуудаа эдилсээ. Удаань Самарин бага алдуутай ябадал хэжэ, эдэ хоёрой парти хойшолуулагдахадаа Сумкиниинь булюу байдалтай.

Тоглоев—Мельников, Давыдов — Власов гэгшэдэй уулзалга уршагтайханаар дүүрээ. Тоглоев Давыдов хоёр шүүжэ боломоор байһан аад, хоюулан алдуутайгаар ябажа, ш... дэшоо.

Галданов Мункоев хоёрой уу... га һүүлшынхиинь илалтаар дү... Назимов Черноскутовта илагдаба.

Амбаев—Н. Бурлов, Н. Бурло... Мадаев, Салтанов—Цыденов г... дэй уулзалга тэнсэлгээр дүүрэ...

Казьмин—Усманов, Бурлаков... Гармаев гэгшэдэй наадаһан па... нууд дүүргэгдээгүй. Гэбэшье Г... нов Бурлаков хоёрынь булюу.

Табадахи уулзалгын һүүлдэ С... кин 4-һөө дүрбэн очкотой, Мел... ков—5-һаа 4, Власов, Черноск... —5-һаа гурба хахадуудтай, Муг... 3 очкотой болоод ябаһад.

А. Малие...

Шэнэ чемпионууд тодорно...

Столой теннис наадагшад городой дамжуулгын кубок абахын тула хоёр бүлэг болоод, хоорондоо мүрысэнэ. Түрүүшынь бүлэгтэ—35-дахи һургуулиин командада—городой мэдээжэ теннисистнүүд Владимир Плутт, Валерий Данзанов, Сузанна Очирова гэгшэд оруулагдаһан байгаа. Эдэнэрнай уулзалга бүхэндэ шадамар бэрхээр наадажа, түрүүшын һуури эзэлһэн байна. Хоёрдохи һууриие профессиональна техническэ училищиин команда эзэлээ.

Хоёрдохи бүлэгэй командануудһаа городой нэгэдэхи һургуулиин һурагшад шалгаржа, дахинаа чемпион болобо.

Өөһэд хоорондын мүрысөөн... басагад сооһоо Таня Филипп... эрхимлээ. Эрэшүүлэй дунда... Владимир Плутт шалгаржа, г... родой чемпион болобо.

Хоёр хоёроороо байгаад на... дахадаа В. Плутт, В. Данза... гэгшэд бултаниие шүүжэ, ба... чемпион болоо. Тиигэжэ эдэ... үнгэрэгшэ жэлэй чемпионууд... шүүгээд, энэ хүндэтэ нэрэ за... гэдэ хүртэбэ.

Һаяар республикын түрүү һу... ри эзэлхын түлөө мүрысөөн ... гэргэгдэхэнь.

Н. Иванов.

Хилын саанаһаа

Совет космонавтнууд Индидэ аяншалһаар

МАДРАС, ноябриин 14. ТАСС-ай корреспондент В. Никитин нигэжэ дамжуулна:

Бангалор городой хүн зон совет космонавтнууд Валентина Николаева-Терешкова, Андриян Николаев болон Валерий Быковский энэ үглөөгүүр хани халуунаар мордохуулаа. Городто байха үедөө совет космонавтнууд «Лал Багх» гэжэ мэдээжэ ботаническа саадые хараһан байна. Бангалорто аяншалха үедөө Советскэ правительствые толгойлогшо Н. С. Хрущевой саад соо һуулгаһан модые космонавтнууд мүн лэ хараһан байна.

Инди соогуур аяншалгаяа үргэлжэлүүлхэдээ, совет космонавтнууд мүнөөдэр Мадрас штадай ниислэлдэ ерээ. Эндэ ерэн сасуунь пресс-конференци болоо. Валентина Николаева-Терешкова бүхэиндиин радиодо интервью үгэхэдөө, сугларһан журналистнуудай альга ташалган доро Индиин премьер-министр Джавахарлал Нерудэ совет космонавтнуудай зүгһөө халуун амаршалга хүргөөд, түрэһэн үдэртэйнь дашарамдуулан элүүр мэндэ ябахыень, ажал ябуулгадаа амжалта туйлахыень тэрээндэ хүсэһэн байна.

Совет космонавтнуудай аяншалгада нютагай газетэнүүд ехэ анхарал хандуулна. Эдэ газетэнүүд замбуулинай баатарнуудай Индидэ айлшалжа байһан тухай дэлгэрэнгы мэдээсэлнүүдые, олон тоото фото-зурагуудые толилно.

ГДР-эй Министрнүүдэй Соведэй мэдүүлгэ

БЕРЛИН, ноябриин 14. (ТАСС). Правительственна мэдүүлгэ хэхэдээ, Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо В. Штоф нигэжэ онсолон тэмдэглээ. Правительство байгуулхые Арадай палата Отто Гротевольдо дахяад даалгаба. Тиигээд Гротеволиин нэрэһээ ГДР-эй шэнэ правительствын составые тэрэ соносхоо.

Министрнүүдэй Соведэй гэшүүд хадаа республикын эрхэтэдэй этигэл найдабарииe харюулхын тулада бүхы хүсэ шадалаа зорюулха, социализм үргэн далайсатайгаар байгуулха программада үндэһэлэн бүхы ажал ябуулгаяа эрхилхэ гээд тэрэ мэдүүлээ.

Дэлхэйн хоёрдохи дайнай үлэгдэлнүүдые үсадхаха, Германиин эбэй договор баталха, тэрэнэй үндэһөөр Баруун Берлиндэхи байдалые гүримшүүлэн, тэрэниие бэеэ абанхай, өөрын мэдэлтэй город болгохо гээшэ национальна болон уласхоорондын удха шанартай шухалын шухала зорилгонуудай нэгэн болоно гээд В. Штоф онсолон тэмдэглээ. Хүсэн түгэс Советскэ Союзтай, дэлхэйн социализмын бусад оронуудтай бата бэхи хани барисаатай байха гээшэ ГДР-эй бүхы гадаадын политикын үндэһэ һуури болоно гээд тэрэ хэлээ.

Шэнэ түхэл маягай колониализмда, үндэһэ яһанай илгаа гаргалгада эсэргүүсэн, колониальна эшэгүүритэ муухай ёһо гуримай үлэгдэлнүүдые усадхахын тулада республика шууд сэхээр тэмсэхэ гэжэ ГДР-эй правительство найдуулна.

Энхэ тайбанаар зэргэ оршон байха гол ёһонуудта үндэһэлэн гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаа һайжаруулха зорилгоор правительство бүхы хүсэлэл оролдолгоёо гаргаха, тиихэтэй хамта Москвагай договор баталха арга олгоһон Советскэ Союзай амгалан ёһоной үүсхэлые үндэрөөр сэгнэнэ, һайшаана. Бэе бэедээ добтололсохогүй тухай НАТО-гой гүрэнүүдэй болон Варшавска договорто хабаададаг оронуудай хоорондо хэлсээ баталхые бидэнэр урда мэтэ оролдонобди гээд В. Штоф саашань мэдүүлээ.

Хүн зоной байдал улам һайжаруулгада шэглүүлэгдэһэн правительствын экономическа политикын асуудалнуудта, гадаадын худалдаа наймаанай болон бусад асуудалнуудта тогтон хэлээ.

США-гай президент пресс-конференци хэбэ

ВАШИНГТОН, ноябриин 14. (ТАСС). США-гай президент Дж. Кеннеди мүнөөдэр эндэ ээлжээтэ пресс-конференци хээ. Тагнуул хэһэнэйнгээ түлөө Америкын эрхэтэн Ф. Баргхорнын Москвада һаяхан арестовалагдаһантай, совет эрхэтэдэй болон бусад социалис оронуудай эрхэтэдэй Холбоото Штадууд соогуур ябалгые шэнээр хизаарлалгатай холбоотой асуудалнуудта, тэрэшэлэн Советскэ Союзда шэниисэ худалдаха тухай Холбоото Штадуудта мүнөө боложо байһан хэлсээндэ гол анхарал хандуулагдаһан байна.

Баргхорн Советскэ Союзда ямар нэгэн тагнуул хэхэ даалгабаритайгаар ошоһон байхагүй гээд Кеннеди хэлээ. Америкын «профессорэй» «үндэһэ баримтагүйгөөр» арестовалагдаһанда США-гай правительство ехээр һанаагаа зобожо байна гээд президент мэдүүлээ. Тэдэнэй һанамжын ёһоор энэ арест хадаа Холбоото Штадуудай болон Советскэ Союзай хоорондо соёл культурын холбоо барисаа үргэдхэлгэдэ муугаар нүлөөлжэ болохо байна.

Шэниисэ худалдаха тухай хэлсээе Германиин асуудалаар Советскэ Союзай буулта хэжэ үгэхэ арга болгон Холбоото Штадуудай хэрэглэбэл яахаб гээд хорото зорилгоор корреспондентнүүдэй нэгэн асууһан байха юм. Тэрээндэ харюусахадаа США-гай президент нигэжэ онсолон тэмдэглээ. Шэниисэ худалдаха тухай хэлсээн Советскэ Союздашье, мүн Америкын Холбоото Штадуудташье ашагтай туһатай байна. Энэ хэлсээн тусгаар амяраа хэрэг байха ёһотой, энэ хадаа хоёр ороной хоорондохи харилсаа һайжаруулгада туһалжа шадаха байна гээд тэрэ хэлээ.

Харин гүрэнүүдтэ «туһаламжа» үзүүлхэ программа бэелүүлхын тулада өөрынь һомолон үгэхые гүйһан мүнгэ зөөриин хэмжээе горитойгоор хорооxо гэжэ США-гай конгрессэй һэдэлгэ хэһые Кеннеди пресс-конференци дээрэ хурсаар шүүмжэлээ.

Америкын нефтиин монополинуудта хамаатай нефтиин компанинуудые гүрэнэй мэдэлдэ абахаһаа арсахыень Аргентинын правительствые «баадхахын» тулада США-гай правительство ямар нэгэн тусхай хэмжээ абаха хүсэлэнтэй гү гээд корреспондентнүүд президентһээ асуугаа.

Бэеэ даанхай гүрэн өөрынгөө газар дээрэ тусхай ябуулганууд хэхэ эрхэтэй гэжэ Холбоото Штадууд мэдэрдэг. Зүгөөр «хүсэдөөр сэнгынь түлэхыень» Холбоото Штадууд баадхаха байна гээд Кеннеди мэдүүлээ.

Гүрэнэй департаментда Индонези буруушаалга мэдүүлбэ

ВАШИНГТОН, ноябриин 14. (ТАСС). Индонезиһээ Вашингтондо байдаг элшэн сайд Заирин Заин ноябриин 13-да гүрэнэй секретарь Раскда орожо, Индонези тухай, президент Сукарно тухай Америкын конгресс дээрэ хардалга гүрдэлгэнүүдэй хэгдэһые, доромжолһон үгэнүүдэй хэлэгдэһые буруушааһан бэшэг тэрээндэ барюулаа.

Расктай 15 минутын турша соо хөөрэлдэһэнэйнгөө һүүлээр Заин корреспондентнүүдтэ нигэжэ мэдүүлээ. Индонезиин буруушаалгада гүрэнэй департаментһаа бэшэгээр харюу абаха бээзб гэжэ найданаб.

Конгрессэй гэшүүд бусад орониие хардаха гүрдэхэ эрхэгүй. Дуратай гү, али дурагүйшье һаань президент Сукарно зуу миллион индонезиинхидые түлөөлдэг, имагтал тэдэнэр өөрынгөө президент тухай сэгнэлтэ үгэжэ шадаха байна. США хадаа хүсэ ехэтэй, баян гүрэн болоно. Гэбэшье бусад арадуудые, ондоо гүрэнүүдые толгойлогшонорые доромжолхо ямаршье эрхэгүй гээд Заин хэлээ.

ГЭМЭЭ АМАСАБА

ГАВАНА, ноябриин 14. (ТАСС). США-гай түбэй тагнуулай управлениин (ЦРУ) бүлэг агентнуудые саазалан алаха гэжэ Гаванын революционно трибунал шиидхэһэн байна. Эдэ агентнууд Кубын газар дээрэ бууха һэдэлгэ хэжэ байха үедөө Кубын революционно зэбсэгтэ хүсэнүүдэй частьнуудаар баригдаһан байха юм.

Революционно Кубада эсэргүү һүйдхэл хэхэ тусхай бэлэдхэл эдэ агентнууд Холбоото Штадуудта хэһэн байха юм.

Тус агентнууд буу зэбсэг буулгахада таарамжатай газарые Кубын эрье шадар олохо гэһэн даалгабари ЦРУ-һаа абаһан байгаа бшуу.

Шиидхэбэринь дүүргэлтэ болгогдоо.

Н Э Г Э Д Э Л!

ПАРИЖ, ноябриин 14. ТАСС-ай корреспондент Л. Бобров нигэжэ дамжуулна:

Парижай томо залнуудай нэгэн болог шо «Мютюалите» дотор энэ үгэ үсэгэлдэр үдэшэ нэгэтэ бэшэ шанга шангаар сууряатан дуулдаа. Испаниин баатарлиг арадта талархалгын митингдэ сугларһан олон түмэн хүнүүд нэгэдэл гэһэн энэ үгые шанга шангаар дабтан байжа дурдаа. Франкистска засаг түрын үедэ дарлагдаһан аха дүү испан арадай эрхэ сүлөөтэй болохо хэрэгтэнь туһалхаар шиидэнги байһанаа дахяад мэдүүлжэ, Франциин элдэб политическэ партинуудай болон ниитын организацинуудай олон тоото түлөөлэгшэдэй үгэ хэлэхэдэнь сугларагшад тэдэниие нигэжэ амаршалдаг байгаа.

Франкис алуурщадай гарһаа энэ оной хабар наһа бараһан баатарлиг коммунист Хулиан Гримау гэгшын һамган испан эхэнэр Анхела Гримау, Испаниин поэт Маркос Ан (23 шахуу жэлдэ түрмэдэ һууһанаа сүлөөрһэн) гэгшэдэй президиумдэ ерэжэ һууxадань митингдэ хабаадагшад хүл дээрээ бодожо зогсоод, нэрьесэ альга ташан угтаһан байна.

Политическэ хэрэгээр дүрбэ мянган хүниие Франкогой правительство урда мэтэ түрмэдэ хаажа байһан зандаа. Хашалта хэһээлтэ зогсоогдоногүй. Энээн тухай митингдэ хабаадаһан олон хүнүүд — социалист Жорж Дардель, уран зохёолшо Жан Кассу, социалис партиин Сена департаментдахи федерациин секретарь Клод Фюзье, Франциин коммунис партиин политбюрогой гэшүүн Поль Лоран хэлэһэн байна.

БУРЯАД ҮНЭН

4-дэхи нюур.
1963 оной ноябриин 16.

Редактор
Ц. О. ОЧИРО...

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора —23-67, зам. редактора —38-42, зам. редактора —35-84, секретариата —27-37, отделов: сельскохозяйственного производства и партийной жизни —47-59, 35-14, промышленного производства и партийной жизни —48-89, 33-61, корректорская —35-95.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: идеологического —24-74, советского строительства и быта —34-93, рабселькоров и писем —25—41, 38-30, информации —32-74 и переводов —34-05.

гор. Улан-Удэ, типография Министерства культуры Бурятской АССР.

Н00577. Зак. № 6421.